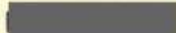


AAN

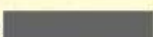


Datum: 11 juli 2023

Ons kenmerk: WA23.00009

Uw kenmerk: 

Onderwerp: besluit op uw Woo-verzoek
Bijlage: inventarislijst

Geachte 

Op 12 juni 2023 heeft u een verzoek ingediend op grond van de Wet open overheid (Woo) om openbaarmaking van: "alle data met betrekking tot de 'Wijziging van het Besluit Erfgoedwet archeologie in verband met het toevoegen van uitzonderingen op het opgravingsverbod en enkele andere aspecten' met het kenmerk W05.23.00075/I, vastgesteld op 7 juni 2023, betreffende de periode van 1 maart 2023 tot en met 12 juni 2023." Op 13 juni 2023 is aan u een ontvangstbevestiging verzonden.

U heeft uw verzoek als volgt toegelicht: "Wanneer ik spreek over 'data' en/of 'uw organisatie' en/of 'documenten' doel ik op officiële communicatie zowel intern als extern, nota's, documenten, afbeeldingen, scans, databases hierover wat geregistreerd is bij uw organisatie, gedaan door organisaties, bedrijven, overheidsinstellingen, verenigingen, clubs, stichtingen, universiteiten etc. alsmede individuen al dan niet ressorterend onder voorgenoemde(n). Mijn interpretatie is in lijn met wetgeving en vaste jurisprudentie. Dus gaat het niet alleen om de klassieke papieren gegevensdragers, maar onder andere ook om bijvoorbeeld databases, computerbestanden, audio- en videodragers of correspondentie. Ik denk daarbij ook aan verslagen, processen-verbaal, concepten, rapportages, notities, gespreksverslagen, adviezen, memo's, agenda-afspraken, studies, besluiten, schriftelijke correspondentie (brief en fax), e-mails, WhatsApp of anderszins gewisselde documenten. Het gaat mij om alle versies zoals bij of onder u aanwezig."

De algemene maatregel van bestuur waarop u doelt is op 24 maart 2023 bij de Afdeling advisering van de Raad van State (hierna: de Afdeling) aanhangig gemaakt. Het vastgestelde advies is op maandag 12 juni jl. [openbaar](#) gemaakt door publicatie op de website van de Raad van State.

Op basis van uw verzoek heb ik gezocht in de digitale archiefsystemen/e-mailboxen van bij het advies betrokken staatsraden en medewerkers. Bij deze inventarisatie zijn interne documenten aangetroffen. Deze inventarislijst treft u aan in de bijlage bij dit besluit.

Besluit

Ik besluit deze interne documenten op grond van artikel 5.1, tweede lid, onder i, van de Woo *gedeeltelijk openbaar* te maken. Volgens dit artikelonderdeel blijft het openbaar maken van informatie achterwege voor zover het belang daarvan niet opweegt tegen het belang van het goed functioneren van de Staat, andere publiekrechtelijke lichamen of bestuursorganen.

1. Voorbereidingsproces: de documenten in de bijlage met de nummers 4-6, 9-14, 16, 18-19, 22-26, 28-52 en 54 maak ik niet openbaar, omdat die zien op het voorbereidingsproces van het advies. De Afdeling beraadslaagt op grond van artikel 27a, eerste lid, van de Wet op de Raad van State bij de voorbereiding van adviezen met gesloten deuren. Voor het goed en

onafhankelijk functioneren van de Afdeling is het noodzakelijk dat de voorbereiding van adviezen vertrouwelijk plaatsvindt en dat er in vrijheid van gedachten kan worden gewisseld. De gevonden interne documenten maken onderdeel uit van de voorbereiding en beraadslagingen die hebben geleid tot het op 7 juni 2023 vastgestelde advies van de Afdeling. Openbaarmaking van deze documenten weegt daarom niet op tegen het belang van het goed functioneren van de Afdeling.

Daarbij komt dat de Afdeling advisering door openbaarmaking van deze informatie betrokken kan raken in politieke discussies. Het functioneren van de Afdeling advisering in haar grondwettelijke rol als onafhankelijk adviseur van regering en parlement over wetgeving en bestuur kan hierdoor worden geschaad.

Ten slotte is van belang dat bij het voorbereidingsproces van een advies slechts een beperkt aantal van de voor de desbetreffende sectie van de Afdeling advisering werkzame ambtelijke adviseurs en staatsraden is betrokken. Openbaarmaking van de gevraagde informatie kan ertoe leiden dat de tijdens dit proces gemaakte keuzes en ingenomen standpunten tot één of enkele personen herleidbaar zijn. Met de openbaarmaking van het advies, sinds de inwerkingtreding van de Woo binnen twee weken na de vaststelling daarvan, is het door de Woo veronderstelde publieke belang van een goede en democratische bestuursvoering alsmede het belang van een transparant wetgevingsproces, in voldoende mate gediend.

2. Externe documenten: de externe stukken, zoals de adviesaanvraag en de kabinetsmissive (nummers 1, 7 en 8), zijn reeds gedeeltelijk openbaar. Voor zover die documenten nog niet openbaar zijn, (nummers 2, 3, 15, 17, 20, 21 en 27), maak ik deze openbaar, waarbij ik op grond van artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onderdeel e, van de Woo persoonsgegevens heb weggelakt. Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) heeft na een verzoek om zienswijze aangegeven tegen die openbaarmaking geen bezwaar te hebben.

De Raad van State,
namens deze,



Directeur Bestuursondersteuning

Bent u het niet eens met dit besluit? Dan kunt u een bezwaarschrift indienen. Dit bezwaarschrift dient u uiterlijk binnen zes weken na de bekendmaking van dit besluit te sturen naar: Raad van State, ter attentie van adviseur bezwaren Woo, Postbus 20019, 2500 EA Den Haag.

Op <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/bezwaar-en-beroep/vraag-en-antwoord/bezwaar-tegen-beslissing-overheid> kunt u zien waar een bezwaarschrift aan moet voldoen.

Nummer	Document	Openbaar maken? Zo niet, welke uitzonderingsgrond?	Datum
1.	ATR Advies Erfgoedbesluit	Is openbaar: Wijziging van het Besluit Erfgoed archeologie - ATR (atr-regeldruk.nl)	3-3-2022
2.	Handhaafbaarheidstoets Erfgoedbesluit	Ja	13-12-2022
3.	Uitvoeringstoets RCE Erfgoedbesluit	Ja	17-1-2023
4.	E-mail van sectorhoofd naar rapporteur over toewijzen behandeling (01)	Nee, art. 5.1 lid 2 onder i WOO	15-3-2023
5.	E-mail van rapporteur aan sectorhoofd akkoord toewijzing (02)	Nee, art. 5.1 lid 2 onder i WOO	15-3-2023
6.	E-mail van sectorhoofd met lijst voortgang adviesaanvragen (03)	Nee, art. 5.1 lid 2 onder i WOO	15-3-2023
7.	Ontwerp Wijz Besluit Erfgoedwet archeologie	Is openbaar: Documenten bij Wijziging van het Besluit Erfgoedwet archeologie i.v.m. uitzonderen vrijwillige maritieme archeologie van certificering Overheid.nl Wetgevingskalender	21-3-2023
8.	Voordracht Wijziging Besluit Erfgoedwet archeologie	Is openbaar: Documenten bij Wijziging van het Besluit Erfgoedwet archeologie i.v.m. uitzonderen vrijwillige maritieme archeologie van certificering Overheid.nl Wetgevingskalender	22-3-2023
9.	E-mail van sectorhoofd met lijst voortgang adviesaanvragen (04)	Nee, art. 5.1 lid 2 onder i WOO	22-3-2023
10.	E-mail van wetgevingsadviseur: signalering voor zaaksbehandeling	Nee, art. 5.1 lid 2 onder i WOO	24-3-2023
11.	E-mail van sectorhoofd met lijst voortgang adviesaanvragen (05)	Nee, art. 5.1 lid 2 onder i WOO	29-3-2023
12.	E-mail handelend ambtenaar over planning eerste gesprek (06)	Nee, art. 5.1 lid 2 onder i WOO	6-4-2023
13.	E-mail handelend ambtenaar over uitkomsten inventariserend startgesprek (07)	Nee, art. 5.1 lid 2 onder i WOO	6-4-2023
14.	E-mail handelend ambtenaar over planning eerste gesprek (08)	Nee, art. 5.1 lid 2 onder i WOO	11-4-2023
15.	E-mail jurist ministerie over stand van zaken gevraagde stukken	Gedeeltelijk openbaar: art. 5.1 lid 2 onder e WOO	12-4-2023
16.	E-mail stagiaire reactie over aanvullende informatie	Nee, art. 5.1 lid 2 onder i WOO	12-4-2023
17.	E-mail jurist ministerie met bijlage: Conceptregeling Erfgoedwet archeologie versie 8	Gedeeltelijk openbaar: art. 5.1 lid 2 onder e WOO	12-4-2023
18.	E-mail stagiaire reactie op informatie over toezenden overige stukken	Nee, art. 5.1 lid 2 onder i WOO	12-4-2023
19.	E-mail van sectorhoofd met lijst voortgang adviesaanvragen (09)	Nee, art. 5.1 lid 2 onder i WOO	12-4-2023
20.	E-mail jurist ministerie met bijlagen: de uitvoeringstoets en het handhaafbaarheidstoets	Gedeeltelijk openbaar: art. 5.1 lid 2 onder e WOO	13-4-2023
21.	E-mail jurist ministerie OCW met bijlage: de reactie van de ATR	Gedeeltelijk openbaar: art. 5.1 lid 2 onder e WOO	13-4-2023
22.	E-mail handelend ambtenaar over NPO serie (10)	Nee, art. 5.1 lid 2 onder i WOO	13-4-2023

23.	E-mail behandelend ambtenaar over opstellen eerste concept (11)	Nee, art. 5.1 lid 2 onder i WOO	14-4-2023
24.	E-mail behandelend ambtenaar over opstellen eerste concept (12)	Nee, art. 5.1 lid 2 onder i WOO	17-4-2023
25.	Informatie besluit wijziging Erfgoedwet	Nee, art. 5.1 lid 2 onder i WOO	18-4-2023
26.	E-mail behandelend ambtenaar over inventarisatie consultatie (13)	Nee, art. 5.1 lid 2 onder i WOO	18-4-2023
27.	Conceptregeling Erfgoedwet archeologie versie 8 met toelichting	Gedeeltelijk openbaar: art. 5.1 lid 2 onder e WOO	19-4-2023
28.	E-mail van sectorhoofd met lijst voortgang adviesaanvragen (14)	Nee, art. 5.1 lid 2 onder i WOO	19-4-2023
29.	E-mail behandelend ambtenaar over opstellen eerste concept (15)	Nee, art. 5.1 lid 2 onder i WOO	26-4-2023
30.	E-mail rapporteur over voortgang (16)	Nee, art. 5.1 lid 2 onder i WOO	1-5-2023
31.	E-mail behandelend ambtenaar over voortgang (18)	Nee, art. 5.1 lid 2 onder i WOO	1-5-2023
32.	E-mail behandelend ambtenaar over voortgang (17)	Nee, art. 5.1 lid 2 onder i WOO	1-5-2023
33.	E-mail rapporteur over bericht NRC (19)	Nee, art. 5.1 lid 2 onder i WOO	1-5-2023
34.	E-mail behandelend ambtenaar over bericht NRC (20)	Nee, art. 5.1 lid 2 onder i WOO	1-5-2023
35.	E-mail rapporteur over bericht NRC (21)	Nee, art. 5.1 lid 2 onder i WOO	1-5-2023
36.	E-mail rapporteur over bericht NRC (22)	Nee, art. 5.1 lid 2 onder i WOO	1-5-2023
37.	E-mail van sectorhoofd met lijst voortgang adviesaanvragen (24)	Nee, art. 5.1 lid 2 onder i WOO	3-5-2023
38.	E-mail van sectorhoofd met lijst voortgang adviesaanvragen (25)	Nee, art. 5.1 lid 2 onder i WOO	10-5-2023
39.	Concept Advies_Rapporteur	Nee, art. 5.1 lid 2 onder i WOO	15-5-2023
40.	E-mail behandelend ambtenaar over voortgang (23)	Nee, art. 5.1 lid 2 onder i WOO	16-5-2023
41.	Concept_W05.23.00075 versie XXXX - Kopie	Nee, art. 5.1 lid 2 onder i WOO	22-5-2023
42.	E-mail van sectorhoofd met lijst voortgang adviesaanvragen (26)	Nee, art. 5.1 lid 2 onder i WOO	22-5-2023
43.	Concept Advies_Sectie	Nee, art. 5.1 lid 2 onder i WOO	24-5-2023
44.	E-mail van sectorhoofd met lijst voortgang adviesaanvragen (27)	Nee, art. 5.1 lid 2 onder i WOO	24-5-2023
45.	Sms-bericht van wetgevingsadviseur over versie Erfgoedbesluit	Nee, art. 5.1 lid 2 onder i WOO	26-05-2023
46.	Agenda vergadering Sectie 31/5	Nee, art. 5.1 lid 2 onder i WOO	31-5-2023
47.	E-mail behandelend ambtenaar over agendering advies Afdeling (28)	Nee, art. 5.1 lid 2 onder i WOO	31-5-2023
48.	E-mail Afdelingslid aan rapporteur met opmerking (29)	Nee, art. 5.1 lid 2 onder i WOO	5-6-2023
49.	E-mail rapporteur over opmerking Afdelingslid (30)	Nee, art. 5.1 lid 2 onder i WOO	5-6-2023
50.	Concept Advies_Afdeling	Nee, art. 5.1 lid 2 onder i WOO	6-6-2023
51.	Agenda vergadering Afdeling 7/6	Nee, art. 5.1 lid 2 onder i WOO	7-6-2023
52.	Advies na Afdeling	Nee, art. 5.1 lid 2 onder i WOO	8-6-2023
53.	Advies	Is openbaar: <u>Wijziging van het Besluit Erfgoedwet archeologie in verband met het toevoegen van</u>	8-6-2023

		uitzonderingen op het opgravingsverbod en enkele andere aspecten. - Raad van State	
54.	Notulen vergadering Afdeling 7/6	Nee, art. 5.1 lid 2 onder i WOO	14-6-2023

HANDHAAFBAARHEIDSTOETS BESLUIT TOT WIJZIGING VAN HET BESLUIT ERFGOEDWET ARCHEOLOGIE – 13 december 2022

1. Inleiding

Dit document bevat een handhaafbaarheidstoets door de Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed voor het *Besluit tot wijziging van het Besluit Erfgoedwet archeologie in verband met het toevoegen van uitzonderingen op het opgravingsverbod en enkele andere aspecten*.

Deze handhaafbaarheidstoets gaat uit van de bij de Directie Erfgoed en Kunsten gebruikelijke Aandachtspuntenlijst Geïntegreerde Uitvoerings- en Handhaafbaarheidstoets. De uitvoerbaarheid van het Besluit wordt getoetst door andere partijen. In de voorliggende toets zijn de vragen rond naleving en handhaafbaarheid verwerkt, ofwel Onderdeel 3 Beoordelingsaspecten toezichthouder uit de Aandachtspuntenlijst. De toets heeft primair betrekking op het toezicht door de Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed.

De toets heeft betrekking op de tekst van het Besluit d.d. 23 november 2022 zoals die van de Directie Erfgoed en Kunsten ter toetsing is ontvangen. Wijzigingen in het Besluit na deze datum kunnen de handhaafbaarheid beïnvloeden.

2. Samenvatting

De Inspectie ondersteunt de voorgenomen wijzigingen van het Besluit waardoor de positie van vrijwilligers binnen de archeologiebeoefening verder wordt verhelderd en versterkt. De belangrijkste drijfveer voor professionals en vrijwilligers is dezelfde: een diep gewortelde belangstelling voor, en nieuwsgierigheid naar, het verleden. Dat is een solide basis voor goede afspraken rond samenwerking. Met het Besluit wordt daarop dan ook primair ingezet. Dat neemt niet weg dat zich situaties kunnen voordoen waarin handhaving noodzakelijk zal blijken. Daarvoor zijn eenduidige en objectieve criteria nodig. Het Besluit voorziet hiervoor een ministeriële regeling, maar de nadere regels moeten nog worden uitgewerkt. Ter wille van de handhaafbaarheid zou aan deze regeling gelijktijdig met de inwerkingtreding van het Besluit invulling moeten worden gegeven. Omdat de regeling gevolgen zal hebben voor de naleefbaarheid en handhaafbaarheid, zal de Inspectie deze te zijner tijd graag op genoemde aspecten toetsen.

De invoering van het voorgenomen Besluit zal toetreding van nieuwe partijen tot de archeologische markt juridisch mogelijk maken, omdat een opgraving ter verkrijging van het opgravingscertificaat wordt uitgezonderd van het opgravingsverbod. De Beoordelingsrichtlijn SIKB 4000 Archeologie bood hiervoor al een privaatrechtelijk kader, in de vorm van het 'certificaat onder voorbehoud', waarin ook is voorzien in toezicht en sanctionering. Wel lijkt het de Inspectie niet wenselijk dat een opgraving van een vindplaats met een buitengewoon hoge archeologische waarde wordt uitgevoerd door een uitvoerder die nog niet heeft aangetoond in de praktijk te beschikken over de vereiste professionaliteit. In het (zeldzame) geval dat een toetredster onverhoopt niet aan de richtlijn voldoet, en geen certificaat krijgt, is niet geborgd dat conservering en rapportage op een professionele wijze worden uitgevoerd. Bovendien is het niet denkbeeldig dat een dergelijke uitvoerder de archeologische werkzaamheden geheel zal staken, en dat het niet tot uitwerking komt. De Inspectie geeft in overweging te onderzoeken hoe hiervoor een uitzondering te maken.

Met het voorgenomen Besluit worden de bergingsactiviteiten van vliegtuigwrakken door het Ministerie van Defensie in lijn gebracht met de bepalingen van de Erfgoedwet. Daarmee wordt recht gedaan aan enerzijds de historisch gegroeide rol van Defensie in deze, en anderzijds de groeiende bewustwording dat overblijfselen uit WOII tot het cultureel erfgoed behoren, en dat opgraving daarvan valt onder de Erfgoedwet. Daarom moet het archeologisch belang, dat bij vliegtuigbergingen door Defensie niet voorop staat, daadwerkelijk geborgd worden. De tijdige totstandkoming en implementatie van het protocol over de werkwijze met betrekking tot de in het wijzigingsbesluit genoemde verplichte archeologische waardering voorafgaand aan een vliegtuigberging en adequate voorlichting voor gemeenten die een vliegtuigberging overwegen zijn daarvoor van cruciaal belang.

3.0 Beoordelingsaspecten Toezichthouder: Nalevingsaspecten

De in het Besluit behandelde wijziging en toevoegingen zijn divers, en hebben weinig tot geen onderlinge samenhang. Er is daarom voor gekozen de beoordelingsaspecten voor iedere wijziging apart te doorlopen. Dit komt de leesbaarheid ten goede.

3.1 Onderdeel A, wijziging artikel 2.3: Verenigingen voor vrijwilligers in de archeologie in gemeentelijk ingedeeld gebied

De wijzigingen in dit onderdeel hangen samen met de toevoeging van artikel 2.5 waarin het vrijstellingsregime voor vrijwilligers in de onderwaterarcheologie is vastgelegd. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt tussen de werkzaamheden die mogen worden uitgevoerd door de vrijwilligers voor de archeologie die binnen gemeentelijk ingedeeld gebied actief zijn, en de werkzaamheden die mogen worden uitgevoerd door de vrijwilligers op de Noordzee. De wijzigingen in dit artikel raken op geen enkel vlak aan naleving en handhaafbaarheid. De beoordelingsaspecten zijn dan ook geen van alle van toepassing.

3.2 Onderdeel B, toevoeging artikel 2.5: Verenigingen voor vrijwilligers in de onderwaterarcheologie

Deze toevoeging maakt het mogelijk dat vrijwilligers in de onderwaterarcheologie onder voorwaarden een tijdelijke ontheffing kunnen krijgen van het opgravingsverbod.

Aandachtspunt 1

Wordt in de toelichting specifiek aandacht besteed aan aspecten van handhaafbaarheid?

De toelichting besteedt niet specifiek aandacht aan de aspecten van handhaafbaarheid. De Inspectie heeft hierop de volgende aanvulling.

De Inspectie concludeert dat de geneigdheid om regels na te leven binnen de diverse verenigingen voor vrijwilligers in de onderwaterarcheologie flink zal verschillen. De Nota van toelichting beschrijft de doelgroep deels als 'groepen vrijwilligers die ervan worden verdacht zich in het verleden niet aan de regels te hebben gehouden, maar zich nu constructief opstellen. Daarnaast zijn er ook sportduikers die zich bewust aan regels onttrekken.'. De nota stelt verder dat de doelgroep opereert in groepsverbanden die regelmatig van samenstelling veranderen.

Daarnaast acht de Inspectie zowel de subjectieve als de objectieve pakkans klein. De doelgroep zal de kans dat niet-naleving tot sancties leidt als uitermate klein inschatten. In het verleden is nooit effectief opgetreden tegen degenen die zich aan de regels onttrokken. In de pilots is – overigens om goede redenen – de nadruk meer gelegd op het creëren van wederzijds begrip en een goede samenwerking, dan op het zich houden aan de regels. Verder kent de handhaving op volle zee praktische beperkingen.

De Inspectie constateert dan ook dat spontane naleving van de voorwaarden waaronder de ontheffing wordt verleend niet vanzelfsprekend is.

Om oneigenlijk gebruik van de ontheffing te voorkomen zal van meet af aan duidelijk moeten zijn dat op de naleving van de voorwaarden wordt toegezien, en zo nodig wordt gehandhaafd. Daarbij moet het voor alle betrokkenen duidelijk zijn onder welke voorwaarden een ontheffing wordt verleend, en kan worden ingetrokken.

De Inspectie is daarom van mening dat invulling moet worden gegeven aan de in het voorgenomen artikel 2.5 lid 5 genoemde ministeriële regeling, gelijktijdig met de inwerkingtreding van het Besluit. De Nota van toelichting schetst weliswaar vooruitlopend op de regeling een aantal randvoorwaarden, zoals de aanwezigheid van een goedgekeurd plan van aanpak, begeleiding door een professioneel archeoloog, en kwalificaties en competenties van de vrijwilligers. Deze zijn echter schetsmatig geformuleerd.

Overtreding van de Erfgoedwet kan strafrechtelijke consequenties hebben. Het succes van toezicht en strafrechtelijke handhaving staat of valt bij eenduidige en objectieve criteria. De regeling zal daarin moeten voorzien. Daarbij zal ook aandacht besteed moeten worden aan waar het toezicht en de handhaving belegd zijn. Dit zal mede afhangen van de keuzes die gemaakt worden in het sanctiebeleid (aandachtspunt 6).

Aandachtspunt 2

Zijn de in de voorgenomen regelgeving opgenomen fatale termijnen en termijnen van orde realistisch vanuit het oogpunt van naleving?

Artikel 2.5, eerste lid stelt dat de ontheffing voor een maximale duur van 1 jaar wordt verleend. De Inspectie is van mening dat het stellen van een termijn van 1 jaar vanuit het oogpunt van naleving opportuun is. Het maakt het mogelijk periodiek te evalueren of de betrokken partij aan de ontheffingsvoorschriften voldoet. Indien nodig kunnen de voorschriften in een nieuwe ontheffing, en het onderliggende plan van aanpak, worden bijgesteld en geactualiseerd.

Artikel 5.6 van de Erfgoedwet is voor de vrijwilligers in de onderwaterarcheologie die een ontheffing gekregen hebben van overeenkomstige toepassing verklaard. Dat houdt in dat binnen twee weken na de opgraving de eerste bevindingen moeten worden gemeld, en dat binnen twee jaar na de opgraving de vondsten moeten worden geconserveerd en de vondsten en documentatie moeten worden overgedragen en een rapport moet worden overlegd. De Inspectie is van mening dat deze termijnen vanuit het oogpunt van naleving realistisch zijn.

Aandachtspunt 3

Is de implementatietermijn van de voorgenomen regelgeving realistisch vanuit het oogpunt van naleving?

De implementatie van de voorgenomen regelgeving hangt vanuit het oogpunt van de naleving nauw samen met de in het voorgenomen artikel 2.5 lid 5 genoemde ministeriële regeling (zie aandachtspunt 1). De verwachting is echter dat de implementatietermijn realistisch zal zijn.

Aandachtspunt 4

Staan de kosten van toezicht op de regelgeving in verhouding tot het mogelijke nalevingstekort? (Bijvoorbeeld op basis van een kwalitatieve raming.)

Volgens de toelichting is een van de doelen het vergroten van het draagvlak voor een respectvolle omgang met archeologisch erfgoed onder water. Als dit doel bereikt wordt, zal er minder behoefte aan toezicht op illegale sportduikers zijn.

Anderzijds stelt de toelichting dat oneigenlijk gebruik van de ontheffing voorkomen moet worden. Dat zal meerkosten voor toezicht en opsporing door de Inspectie met zich meebrengen (zie aandachtspunt 1). Deze taakverzwaring ligt in de orde van grootte van 0,5 fte, waarvoor door de beleidsdirectie budget beschikbaar is gesteld.

Aandachtspunt 5

Is voorzien in adequate voorlichting aan het veld ten behoeve van de naleving?

Het veld is op adequate wijze voorgelicht over de beoogde wijziging. De afgelopen jaren heeft de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) veel tijd en aandacht geïnvesteerd in het leggen van contacten met, en het geven van voorlichting aan, de verschillende groepen vrijwilligers. Met name tijdens de landelijke contactdagen is met de doelgroep uitgebreid gecommuniceerd over de mogelijkheden om ruimte te creëren voor de inzet van vrijwilligers in de onderwaterarcheologie.

Aanvullende voorlichting over de wet- en regelgeving en wat wel en niet onder de ontheffing is toegestaan is volgens de Inspectie voor de naleving van groot belang. Dit kan het beste gebeuren zodra de voorwaarden voor een ontheffing geformuleerd zijn.

Aandachtspunt 6

Is er adequaat sanctiebeleid geformuleerd, is dat sanctiebeleid ook feitelijk mogelijk en bij wie ligt de bevoegdheid tot sanctioneren?

Artikel 2.5 lid 6 stelt dat de Minister de ontheffing kan intrekken. Een adequaat sanctiebeleid is nog niet geformuleerd, maar dat kan ook pas als de voorwaarden waaronder de ontheffing verleend wordt ingevuld zijn, bij voorkeur middels de in hetzelfde artikel genoemde ministeriële regeling.

In geval een (groep) vrijwilliger(s) handelingen verricht die niet in overeenstemming zijn met de voorwaarden in de ontheffing, zoals bijvoorbeeld het meenemen van een kostbare vondst die niet acuut bedreigd wordt, kan dat beschouwd worden als een overtreding van de Erfgoedwet, waarop strafrechtelijke sancties staan. Omwille van de rechtszekerheid moet een

burger uit de bepalingen in wet- en regelgeving precies kunnen afleiden in welke gevallen een gedraging tot toepassing van een sanctie kan leiden.

Daarom moet bij de totstandkoming, en in de toelichting van de ministeriële regeling, aandacht worden besteed aan de vraag hoe de bestuursrechtelijke sanctie van het intrekken van de ontheffing zich verhoudt tot eventuele strafrechtelijke sancties, in geval van overtreding van de voorwaarden in de ontheffing. Voor de doelgroep moet op voorhand duidelijk zijn welke overtredingen kunnen leiden tot strafrechtelijke vervolging.

Voorwaarde voor een adequaat sanctiebeleid is, dat voor de doelgroep duidelijk is waar de bevoegdheden tot sanctioneren belegd zijn. Zowel de RCE als de Inspectie kunnen hierin een – complementair – aandeel hebben.

Aandachtspunt 7

Is de voorgenomen regelgeving überhaupt uitvoerbaar?

De Inspectie is van mening dat er geen belemmeringen zijn voor de uitvoering van de voorgenomen regelgeving met betrekking tot de vrijwilligers in de archeologie, en ondersteunt de voorgenomen wijzigingen in het Besluit waardoor de positie van vrijwilligers binnen de archeologiebeoefening verder wordt versterkt en verhelderd. De uitvoerbaarheid zal mede afhangen van de inhoud van de nog te formuleren ministeriële regeling, die ook gevolgen zal hebben voor de naleefbaarheid en handhaafbaarheid. De Inspectie zal deze te zijner tijd graag op genoemde aspecten toetsen.

3.3 Onderdeel B, toevoeging artikel 2.6: Verrijking van een certificaat

Deze toevoeging stelt nieuwe (markt)partijen in staat om toe te treden tot de archeologische markt: de opgraving die uitgevoerd moet worden ter verkrijging van een certificaat voor opgraven is uitgezonderd van het opgravingsverbod.

Aandachtspunt 1

Wordt in de toelichting specifiek aandacht besteed aan aspecten van handhaafbaarheid?

De toelichting besteedt niet specifiek aandacht aan aspecten van handhaafbaarheid. De Inspectie heeft hierop de volgende aanvulling.

In de Nota van toelichting wordt gesteld dat de vrijstelling geldt indien het 'papieren deel' van de beoordeling succesvol is afgerond en het om het 'eerste gravend onderzoek' gaat.

Ter wille van de handhaafbaarheid vindt de Inspectie het wenselijk dat er duidelijkheid is over de vraag onder welke voorwaarden gesproken kan worden van een 'eerste gravend onderzoek', ofwel een opgraving ter verkrijging van het certificaat. Zo moet helder zijn wat de procedure is, als de certificerende instelling tijdens een eerste gravend onderzoek afwijkingen van de richtlijn constateert, die op zich eenvoudig corrigeerbaar zijn. De door de Minister aangewezen *Beoordelingsrichtlijn SIKB 4000, versie 4.1, paragraaf 4.2.3.1 Bepalingen bij 'certificaat onder voorbehoud'* beschrijft deze voorwaarden tot in detail. Het Besluit verklaart artikel 5.4 tweede lid Erfgoedwet (werken op professionele wijze) op toetreders van overeenkomstige toepassing. Of het om een 'eerste gravend onderzoek' gaat kan daarom door de certificerende instelling getoetst worden aan de bepalingen die daarover in de BRL zijn opgenomen.

Aandachtspunt 2

Zijn de in de voorgenomen regelgeving opgenomen fatale termijnen en termijnen van orde realistisch vanuit het oogpunt van naleving?

Op de werkzaamheden ter verkrijging van een certificaat wordt artikel 5.6 van de Erfgoedwet van overeenkomstige toepassing verklaard. Dat houdt in dat binnen twee weken na de opgraving de eerste bevindingen moeten worden gemeld, en dat binnen twee jaar na de opgraving de vondsten moeten worden geconserveerd en de vondsten en documentatie moeten worden overgedragen en een rapport moet worden overlegd. De Inspectie is van mening dat deze termijnen vanuit het oogpunt van naleving realistisch zijn.

Aandachtspunt 3

Is de implementatietermijn van de voorgenomen regelgeving realistisch vanuit het oogpunt van naleving?

Niet van toepassing.

Aandachtspunt 4

Staan de kosten van toezicht op de regelgeving in verhouding tot het mogelijke nalevingstekort? (Bijvoorbeeld op basis van een kwalitatieve raming.)

Op de werkzaamheden ter verkrijging van een certificaat is artikel 5.4, tweede lid van de Erfgoedwet (werken op professionele wijze) van toepassing. Het toezicht op de uitvoering van deze werkzaamheden ligt daarmee primair bij de certificerende instellingen.

De Inspectie heeft wel een taak in het geval dat tijdens de uitvoering van het 'eerste gravend onderzoek' blijkt dat de aanvrager in de praktijk niet aan de eisen van de richtlijn kan voldoen. De certificerende instelling zal dan het 'certificaat onder voorbehoud' intrekken.

De opgraving zal vervolgens niet door de aanvrager mogen worden voortgezet, en de Inspectie zal daarop moeten toezien.

De verwachting is dat dit zelden voor zal komen, mede gezien het feit dat het kwaliteitssysteem van de aanvrager al grotendeels getoetst en goedgekeurd moet zijn voor de verkrijging van het 'certificaat onder voorbehoud'. De Inspectie verwacht dan ook geen grote kostentoename als gevolg van deze toevoeging.

Aandachtspunt 5

Is voorzien in adequate voorlichting aan het veld ten behoeve van de naleving?

De aanvulling is tot stand gekomen in overleg met de partijen die betrokken zijn bij de uitvoering van de certificering (de Raad voor Accreditatie, de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer en het Centraal College van Deskundigen Archeologie), en vereist daarom geen nadere voorlichting.

Aandachtspunt 6

Is er adequaat sanctiebeleid geformuleerd, is dat sanctiebeleid ook feitelijk mogelijk en bij wie ligt de bevoegdheid tot sanctioneren?

De aanvulling vraagt geen specifiek aanvullend sanctiebeleid. Zie ook aandachtspunt 4.

Aandachtspunt 7

Is de voorgenomen regelgeving überhaupt uitvoerbaar?

Voor een opgraving ter verkrijging van het certificaat gelden dezelfde regels met betrekking tot conservering, overdracht van vondsten en rapportageplicht als voor opgravingen die onder certificaat verricht worden.

De Inspectie vraagt zich af of dit realistisch is in het geval dat een toetreder onverhoopt niet aan de richtlijn voldoet, en geen certificaat krijgt. In dat geval is niet geborgd dat conservering en rapportage op een professionele wijze worden uitgevoerd. Bovendien is het niet denkbeeldig dat een dergelijke uitvoerder de archeologische werkzaamheden geheel zal staken, en dat het niet tot uitwerking komt.

Wanneer het daarbij gaat om een kleinschalig project van gemiddeld archeologisch belang is de Inspectie van mening dat dit risico overkomelijk is, omdat toetreding tot de markt mogelijk moet zijn. De Inspectie geeft echter ter overweging een uitzondering te maken voor grootschalige projecten, of projecten van uitzonderlijk hoge archeologische waarde.

3.4 Onderdeel B, toevoeging artikel 2.7: Opgravingen door de Minister van Defensie

Deze toevoeging brengt de sinds WOII bestaande bergingsactiviteiten van het Ministerie van Defensie in lijn met de bepalingen in de Erfgoedwet.

Aandachtspunt 1

Wordt in de toelichting specifiek aandacht besteed aan aspecten van handhaafbaarheid?

De toelichting besteedt niet specifiek aandacht aan aspecten van handhaafbaarheid. De Inspectie heeft hierbij de volgende aanvulling.

Artikel 2.7 lid 3 bepaalt dat de vrijstelling voor het Ministerie van Defensie alleen van toepassing is indien een archeologische waardering heeft plaatsgevonden. De werkwijze met betrekking tot deze archeologische waardering zal volgens lid 4 van dit artikel door de Minister van OCW en de Minister van Defensie worden vastgesteld in een protocol. Omwille van de handhaafbaarheid is het wenselijk dat in dit protocol in ieder geval wordt vastgelegd aan welke minimale eisen een dergelijke waardering moet voldoen, en wie daarvoor verantwoordelijk is.

Aandachtspunt 2

Zijn de in de voorgenomen regelgeving opgenomen fatale termijnen en termijnen van orde realistisch vanuit het oogpunt van naleving?

Voor de berging van vliegtuigwrakken door het Ministerie van Defensie wordt artikel 5.6, vierde lid, van de Erfgoedwet van overeenkomstige toepassing verklaard. Dat houdt in dat binnen twee jaar na de opgraving een rapport moet worden overlegd. De Inspectie is van mening dat deze termijn vanuit het oogpunt van naleving realistisch is.

Aandachtspunt 3

Is de implementatietermijn van de voorgenomen regelgeving realistisch vanuit het oogpunt van naleving?

Niet van toepassing. Het betreft hier een bestaande activiteit die in lijn wordt gebracht met de wet.

Aandachtspunt 4

Staan de kosten van toezicht op de regelgeving in verhouding tot het mogelijke nalevingstekort? (Bijvoorbeeld op basis van een kwalitatieve raming.)

Het Ministerie van Defensie is bij het bergen van vliegtuigwrakken uitsluitend gehouden aan de bepalingen van de Erfgoedwet die betrekking hebben op melding van de berging en overlegging van een rapport waarin de resultaten van de berging zijn beschreven (artikel 5.6 lid 1 en lid 4). De Inspectie ziet hierop toe.

Naar een schatting van de Studiegroep Luchtoorlog 1939 – 1945 komen circa 30 tot 50 wrakken in aanmerking voor berging door het Ministerie van Defensie.¹ De bergingen zullen gefaseerd worden uitgevoerd. Mede vanwege de capaciteit van de diensten van Defensie worden in principe 3 vliegtuigen per jaar geborgen.²

Gezien dit geringe aantal projecten verwacht de Inspectie een zeer kleine toename van de kosten voor toezicht.

Aandachtspunt 5

Is voorzien in adequate voorlichting aan het veld ten behoeve van de naleving?

De toelichting besteedt niet specifiek aandacht aan de aspecten van voorlichting. De Inspectie heeft hierop de volgende aanvulling.

Het is wenselijk dat gemeenten en provincies worden voorgelicht over verantwoordelijkheden die voortvloeien uit de verplichting tot archeologische waardering voorafgaand aan het uitvoeren van een vliegtuigberging door het Ministerie van Defensie conform artikel 2.7 lid 3 (zie aandachtspunt 1).

¹ Kamerbrief inzake Nationaal programma berging vliegtuigwrakken met nog vermiste vliegers uit de Tweede Wereldoorlog, 32 156 nummer 96

² https://magazines.defensie.nl/defensiekrant/2019/16/01_vliegtuigwrakken_16

Aandachtspunt 6

Is er adequaat sanctiebeleid geformuleerd, is dat sanctiebeleid ook feitelijk mogelijk en bij wie ligt de bevoegdheid tot sanctioneren?

De aanvulling vereist geen specifiek aanvullend sanctiebeleid.

Aandachtspunt 7

Is de voorgenomen regelgeving überhaupt uitvoerbaar?

De Nota van Toelichting stelt dat bij vliegtuigbergingen het belang van de archeologie niet voorop staat. Dat neemt niet weg, dat een vliegtuigberging wel degelijk informatie op kan leveren die van belang is voor de archeologie. Het wijzigingsbesluit onderkent dit in zoverre, dat aan de ontheffing de voorwaarde is verbonden dat de aanvang van de vliegtuigberging voortaan in het archeologisch informatiesysteem Archis wordt gemeld, en dat het bergingsrapport middels Archis wordt overgelegd aan de Minister van OCW.

Het belangrijkste element van borging van het archeologisch belang vormt echter de verplichte archeologische waardering voorafgaand aan de berging (artikel 1.7 lid 3).

De Inspectie is daarom van mening dat het cruciaal is dat het in het besluit in artikel 1.7 lid 4 genoemde protocol over de werkwijze met betrekking tot deze archeologische waardering tijdig gerealiseerd wordt, en dat deze werkwijze wordt uitgedragen door zowel het Ministerie van OCW als het Ministerie van Defensie. Ook is adequate voorlichting richting gemeenten die een vliegtuigberging overwegen nodig, zodat zij desgewenst recht kunnen doen aan eventuele archeologische belangen.

Inleiding

Het Besluit Erfgoedwet archeologie (BEa) bevat regels ten aanzien van de certificeringsplicht voor archeologisch onderzoek en een aantal uitzonderingen op deze certificeringsplicht. Aangezien de afgelopen jaren behoefte is ontstaan aan een drietal extra uitzonderingen, is besloten het BEa aan te passen.

De directeur Erfgoed en Kunsten van het ministerie van OCW heeft aan de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) gevraagd om een uitvoeringstoets op de aanpassingen in het besluit uit te voeren.¹ In deze notitie zijn de bevindingen van de toets weergegeven. De toets is uitgevoerd op basis van de *handleiding uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid* (U&H) van het kenniscentrum Wetgeving en Juridische zaken van het ministerie van Justitie en Veiligheid.² Voor de beoordeling van de handhaafbaarheid voert de Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed (hierna: de Inspectie) een separate toets uit. De toets heeft betrekking op de tekst van de versie van 23 november 2022 van het Besluit.

Inhoud van de wijzigingen waarop een toets wordt gevraagd

De aanpassingen van het BEa hebben betrekking op de volgende onderdelen van het besluit:

- wijziging artikel 2.3: Verenigingen voor vrijwilligers in de archeologie in gemeentelijk ingedeeld gebied;
- toevoeging artikel 2.5: Verenigingen voor vrijwilligers in de onderwaterarcheologie;
- toevoeging artikel 2.6: Verkrijging van een certificaat;
- toevoeging artikel 2.7: Opgravingen door de Minister van Defensie.

Met de wijziging van artikel 2.3 wordt de vrijstelling voor verenigingen voor vrijwilligers in de archeologie beperkt tot gemeentelijk ingedeeld gebied. De vrijstelling bestaat in het huidige BEa ook het niet gemeentelijk ingedeeld gebied (i.e. de Noordzee), maar kan niet worden uitgevoerd omdat er per abuis naar een niet bestaand bevoegd gezag wordt verwezen. In de nota van toelichting wordt uitgelegd dat besloten is om deze vrijstelling voor de Noordzee te laten vervallen omdat de ontheffingsmogelijkheid die met het nieuwe artikel 2.5 wordt geïntroduceerd beter aansluit bij de praktijk van de onderwaterarcheologie in de Noordzee. Het beperken van de vrijstelling tot gemeentelijk ingedeeld gebied heeft geen consequenties voor de uitvoering.

Het nieuwe artikel 2.5 regelt dat de Minister een ontheffing van de certificeringsplicht kan verlenen aan verenigingen voor vrijwilligers in onderwaterarcheologie. De ontheffing kan worden verleend voor het opduiken van voorwerpen die acuut worden bedreigd door natuurlijke processen, het meenemen van een of enkele objecten ter identificatie van een vindplaats en voor het verrichten van kleine onderzoekshandelingen (denk aan het afzagen van een stuk hout voor dendrochronologisch onderzoek). Ontheffingen worden verleend voor maximaal een jaar. Aan de ontheffing kunnen nadere voorwaarden worden gesteld. De RCE zal dit onderdeel namens de Minister gaan uitvoeren.

Het nieuwe artikel 2.6 creëert de mogelijkheid voor partijen die willen toetreden tot de archeologische markt om de opgraving verrichten die nodig is voor het verkrijgen van een certificaat. De RCE heeft geen uitvoerende rol ten aanzien van dit onderdeel en verwijst voor een analyse van de uitvoerbaarheid naar de UH-toets van de Inspectie.

Het nieuwe artikel 2.7 regelt een vrijstelling van de archeologische certificeringsplicht voor de bergingsactiviteiten van de minister van Defensie. Het betreft het bergen van vliegtuigwrakken uit de tweede wereldoorlog, het opgraven van oorlogsslachtoffers en het ruimen van niet gesprongen explosieven. De vrijstelling voor het bergen van vliegtuigwrakken is alleen van toepassing als er een archeologische waardering heeft plaatsgevonden. Deze waardering moet worden uitgevoerd conform een nog vast te stellen protocol.

Aangezien alleen voor de artikelen 2.5 (de ontheffing voor verenigingen voor vrijwilligers in onderwaterarcheologie) en 2.7 (opgravingen door de Minister van Defensie) een uitvoerende rol bij

¹ De uitvoeringstoets heeft betrekking op de versie van het concept besluit van 29 oktober 2020

² <https://www.kcwj.nl>

de RCE ligt, gaat deze uitvoeringstoets verder uitsluitend in op deze onderdelen van het besluit. Daarbij moet worden opgemerkt dat de ministeriële regeling nadere regels zal bevatten ten aanzien van deze onderdelen. *Het is daarom wenselijk dat de uitvoerbaarheid en uitvoeringsconsequenties van de ministeriële regeling alsnog door de RCE getoetst kunnen worden.*

Nieuw artikel 2.5: Verenigingen voor vrijwilligers in de onderwaterarcheologie

1. Aard en omvang van de doelgroep³

De ontheffingsmogelijkheid is bedoeld voor vrijwilligers in de onderwaterarcheologie. In Nederland houden ongeveer 300 personen die zich in hun vrije tijd bezig met het doen van archeologisch onderzoek onderwater. De groep kan worden gekenschetst als "gepassioneerd en avontuurlijk". Het gemiddelde opleidingsniveau is HBO. Hun activiteiten richten zich merendeels op scheepswrakken (zowel houten als metalen), maar kunnen daarnaast ook betrekking hebben op andersoortige vindplaatsen, zoals verdronken dorpen, oude brugresten etc. Veel van de vrijwilligers zijn aangesloten bij ofwel de Landelijke Werkgroep Archeologie Onderwater (LWAOW) en/of de Stichting Maritiem Onderzoek Nederland (Stimon). Het duiken zelf gebeurt meestal binnen kleiner verband, in zogenaamde duikteams. De drijfveren voor het uitoefenen van de onderwaterarcheologie verschillen van persoon tot persoon, echter veelal is er sprake van de combinatie avontuurlijke en sociale bezigheid enerzijds en het vergaren van nieuwe informatie over ons (maritieme) verleden anderzijds.

2. Uitvoerbaarheid

Uitvoerende instantie en taakbeschrijving

Verzoeken tot ontheffing zullen bij de RCE worden ingediend. De activiteiten waarvoor de ontheffing wordt aangevraagd moeten worden beschreven in een plan van aanpak. Op basis van dit plan besluit de RCE of een ontheffing kan worden verleend of niet. Daarbij worden diverse ketenpartners (onder andere de gemeente, de provincie en de Kustwacht) om advies gevraagd. Indien de ontheffing betrekking heeft op een (vermoedelijk) wrak van een oorlogsschip, wordt contact opgenomen met Defensie en de desbetreffende vlaggenstaat. De directeur RCE beslist namens de Minister op de aanvraag.

Er is geen bijzondere termijn gesteld waarbinnen het besluit moet worden genomen. De beslistermijn is daarom de redelijke termijn (acht weken) van artikel 4:13de Algemene wet bestuursrecht. De termijn van acht weken wordt door de RCE gezien als een werkbare termijn, waarbinnen het mogelijk is om tot een besluit te komen. Indien toestemming van een vlaggenstaat nodig is, wordt de beslistermijn op grond van artikel 4:15, eerste lid, onder b. AwB opgeschort totdat de reactie van de vlaggenstaat is ontvangen, of totdat verder uitstel niet meer redelijk is. *Het is de RCE nog niet duidelijk hoe moet worden omgegaan met gevallen waarin het antwoord van de vlaggenstaat uitblijft.*

De activiteiten die de vrijwilligers onder de ontheffing verrichten resulteren in vondstmeldingen en rapportages. Deze worden door een RCE-medewerker in de Archeologische databank ARCHIS geregistreerd, of door de vrijwilligers zelf ingevoerd in de database van PAN.⁴

De taak past in de bredere opgave van de RCE heeft ten aanzien van de maritieme monumentenzorg. Binnen de organisatie zijn de kennis en kunde (zowel inhoudelijk, juridisch en procesmatig) aanwezig om dit onderdeel uit te voeren.

Beschikt de organisatie over voldoende bevoegdheden?

De RCE beschikt middels het mandaat van de directeur over voldoende bevoegdheden voor het beschikken over de ontheffing. Mocht het wenselijk zijn om de beslissingsbevoegdheid lager in de organisatie te leggen, dan zal de ondermandaatregeling moeten worden aangepast. Voor de contacten met de ketenpartners kan de RCE gebruik maken van haar bestaande netwerk.

Is de organisatie op het gebied van de ICT voldoende toegerust?

³ Geraadpleegde bronnen over de aard en de omvang van de doelgroep:

Bouwman, D., 2015: *Duiken op Wrakken Vrijwilligers in de onderwaterarcheologie*. Maritiem Research & Consultancy, en medewerkers van het Maritiem Programma Nederland van de RCE.

⁴ PAN staat voor Portable Antiquities of the Netherlands. Het is een project van de Vrije Universiteit om collecties van vrijwilligers in de archeologie te ontsluiten. De database is te raadplegen via <https://portable-antiquities.nl/pan/#/public>. Vanaf 2022 zal deze database door de RCE worden beheerd.

Gekeken is of er nieuwe digitale ondersteuning ontwikkeld moet worden voor de uitvoering van de werkprocessen. Gezien het beperkte aantal aanvragen, is geconcludeerd dat dit niet nodig is en dat gebruik kan worden gemaakt van de bestaande digitale infrastructuur (in proza). Er is wel behoefte aan een aparte emailpostbus voor het indienen van aanvragen. Deze kan echter eenvoudig worden gecreëerd.

In hoeverre zijn de voor de uitvoering benodigde werkprocessen voorhanden?

De uitvoering van het nieuwe artikel 2.5 is belegd bij de afdeling Regio Noord-West. Voor de uitvoering zullen werkprocessen moeten worden ontwikkeld. Het werkproces zal door de afdeling Regio Noord-West worden ontwikkeld, met behulp van de afdelingen wettelijke taken Archeologie en Bedrijfsvoering.

Wat zijn de geschatte kosten voor de uitvoering?

De voorbereiding en uitvoering van de regeling vergt capaciteit op de volgende onderdelen:

Voorbereiding:

- o Voorlichting en communicatie over de nieuwe regeling
- o Ontwikkelen werkprocessen

Uitvoering:

- o In ontvangstnemen en behandeling van de aanvragen
- o Voorlichting aan en begeleiding van de doelgroep
- o Communicatie met ketenpartners
- o Afhandelen vondsten, vondstmeldingen en rapportages
- o Bezwaar en beroep

Ten aanzien van de voorbereiding:

Heldere communicatie en voorlichting vormen een belangrijke randvoorwaarde voor het goed functioneren van deze regeling. De RCE heeft de doelgroep en ketenpartners in het voortraject nauw betrokken. Zodra de nadere regels ten aanzien van het indienen en beoordelen van de aanvragen zijn opgesteld, zal een voorlichtingstraject richting de doelgroep en de ketenpartners worden gestart. Dit zal met name door de afdeling Regio Noord-West worden gedaan met ondersteuning van de afdeling communicatie.

De meldingen en rapportages die bij de RCE binnenkomen kunnen gepaard gaan met grote databestanden zoals sonaropnames, videobeelden en 3D modellen. Momenteel is er bij de RCE onvoldoende opslagcapaciteit aanwezig om dergelijke bestanden te archiveren. Deze problematiek is reeds gesignaleerd en maakt onderdeel uit van een bredere inventarisatie van de opslag van maritiem-archeologische data van de RCE.⁵

Ten aanzien van de uitvoering:

Onder de LWAOW en de Stimon zijn momenteel tien tot vijftien duikclubs actief. Naar verwachting zal het merendeel van deze duikclubs jaarlijks een ontheffing gaan aanvragen. Bij het berekenen van de uitvoeringslasten is daarom uitgegaan van vijftien aanvragen per jaar. Deze zullen waarschijnlijk vooral in de winter en het voorjaar binnenkomen, dat wil zeggen, voordat het duikseizoen begint. Met dit gegeven zal binnen de werkplanning van de maritieme medewerkers van de RCE rekening moeten worden gehouden.

Berekend is dat de uitvoering van de regeling een taakverzwaring van ongeveer 0,5 fte met zich meebrengt. Met de ophoging van de structurele middelen voor maritieme archeologie (programmabudget RCE) die vanaf 2022 beschikbaar komen, is er dekking voor deze extra capaciteit.

Voor de ondersteuning van het primaire proces (aanvragen registreren, opvraagbrief versturen, beschikking opstellen etc.) wordt uitgegaan van 120 uur per jaar. De vraag ligt voor of deze ondersteuning vanuit de afdeling Wettelijke taken dient te gebeuren of dat het efficiënter is om de maritieme medewerkers het primaire proces zelf te laten doen, met ondersteuning van de managementassistenten).

⁵ Notitie Concept probleemanalyse grote data opslag maritieme archeologie met advies ter input voor een nader uit te werken plan van aanpak, Kiki de Bondt, 27-11-2019.

Er wordt van uit gegaan dat zich gemiddeld één bezwaarzaak per jaar en twee beroepszaken per vijf jaar zullen voordoen. De extra werklast hiervoor is berekend op 40 a 60 uur per jaar en is dus beperkt.

Voor een dergelijke bezwaarzaak worden de kosten geschat op €5400 per jaar.

Ook vanuit andere afdelingen (o.a. Strategie en Internationaal en Communicatie) zal enige inzet nodig zijn voor de uitvoering van deze regeling. De inschatting is dat deze inzet beperkt is en binnen de bestaande taken kan worden ingepast.

3. Effecten en Risico's

Verwacht effect van de regeling

De nota van toelichting stelt dat de nieuwe regeling tot doel heeft om bij de vrijwilligers meer draagvlak te verkrijgen voor een respectvolle omgang met het maritiem archeologisch erfgoed. Een direct effect dat van de regeling wordt verwacht, is dat de vrijwilligers meer van hun kennis over het onderwatererfgoed met de RCE zullen delen en dat er meer worden vondsten gemeld. Daarmee wordt de kennis over het onderwatererfgoed vergroot.

Risico's

Als voornaamste risico wordt gezien dat vrijwilligers zich niet aan de voorwaarden houden die voor het verkrijgen van de ontheffing zijn gesteld. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan het verrichten van andere onderzoekshandelingen dan in het projectplan zijn beschreven, of aan het meenemen van objecten van een vindplaats waarop de ontheffing geen betrekking heeft. Dit kan onbedoeld of doelbewust gebeuren.

Als vrijwilligers zich niet aan de voorwaarden van de ontheffing houden kan dit leiden tot sancties vanuit de vereniging, het intrekken van de ontheffing door de Minister en/of bestuursrechtelijke of strafrechtelijke sancties.

In de nota van toelichting staat dat strikte randvoorwaarden aan de uitzondering oneigenlijk gebruik moet voorkomen. Daarnaast wordt ook gesteld dat volstaan kan worden met toezicht door een professioneel archeoloog voorafgaand en achteraf. *De RCE meent echter dat het wenselijk is om ook gedurende de loop van de ontheffing enige mate van toezicht op het verloop uit te oefenen door een aantal contactmomenten met de duikclubs in te bouwen.*

Vatbaarheid van de regeling voor bezwaar en beroep

Tegen het besluit tot ontheffing kunnen rechtstreeks belanghebbenden bezwaar aantekenen. Dit betreft met name de aanvrager van de ontheffing zelf. De aard van de regeling maakt dat bezwaargevoeligheid niet bijzonder hoog wordt ingeschat. Duidelijkheid over het doel van de regeling en de wijze van beoordeling zal helpen bezwaargevoeligheid te verminderen. *Het is daarom van belang dat helder gecommuniceerd wordt met de doelgroep en dat de regels die in ministeriële regeling worden uitgewerkt duidelijk zijn.*

4. De verwachte effecten voor de burger

Om in aanmerking te komen voor een ontheffing zal een aantal eisen aan de vrijwilligers worden gesteld. Deze eisen zullen in de nog op te stellen ministeriële regeling worden uitgewerkt. Een volledig beeld van de effecten voor de burger kan dus pas in een later stadium worden gegeven. Het volgende is echter wel al duidelijk:

Allereerst zullen vrijwilligers lid moeten worden van een vereniging die het behoud en beoefenen van de archeologie als statutair doel heeft. Een aanzienlijk deel van de vrijwilligers in de onderwaterarcheologie is lid van de Landelijke Werkgroep Archeologie Onder Water (LWAOW), die aan deze omschrijving voldoet. Op dit moment is dit de enige vereniging voor vrijwilligers voor wat betreft de onderwaterarcheologie.

De Stichting Maritiem Onderzoek Nederland (Stimon), waarbij met name de Noordzeeduikers zijn aangesloten heeft aangegeven te overwegen om vanwege de nieuwe regeling een vereniging te worden. De RCE zal de stichting hierin ondersteunen.

Van vrijwilligers die een ontheffing aanvragen wordt verwacht dat zij over de juiste deskundigheid beschikken om de activiteiten op een goede wijze uit te kunnen voeren en over het verrichtte onderzoek te rapporteren. Om dit te faciliteren verzorgt de LWAOW in samenwerking met de RCE

de basiscursus onderwaterarcheologie waarin de vrijwilligers de archeologische (basis)vaardigheden kunnen leren en een zogenaamd NAS-certificaat kunnen behalen.⁶

Voor het verkrijgen van de ontheffing moeten de vrijwilligers een plan van aanpak opstellen, waarin zij onder andere moeten aangeven welke onderzoekshandelingen zij gaan uitvoeren, op welke wijze en met welk doel. Voor het opstellen van dit plan van aanpak zal een format met toelichting beschikbaar worden gesteld.

Ten slotte moeten vondsten in Archis of in PAN worden gemeld en moeten de vrijwilligers rapporteren over hun onderzoek. De afgelopen jaren is binnen een drietal pilotprojecten in de Waddenzee, Noordzee en Zeeuwse Wateren en in het project *De 13 Provinciën* geoefend met zaken als het indienen van vaarplannen, het opstellen van plannen van aanpak en het rapporteren van vondsten.

De RCE acht deze effecten op de burger proportioneel en passend bij het doenvermogen van de doelgroep. De vrijwilligers zullen bovendien op diverse manieren door de RCE en hun vereniging(en) worden bijgestaan.

5. Conclusie en aandachtspunten

De RCE oordeelt dat de ontheffing uitvoerbaar is en dat de RCE in staat is om de regeling uit te voeren. Binnen de RCE 0,5 extra fte capaciteit nodig. De kosten worden gezien als proportioneel.

De RCE acht deze effecten op de burger proportioneel en binnen het doenvermogen van de doelgroep.

Daarbij maakt de RCE nog wel de volgende opmerkingen:

- heldere regels in ministeriële regeling zijn van belang voor het goed functioneren van de ontheffingsmogelijkheid en om het risico op bezwaar en beroep te verkleinen. Besteed hier specifieke aandacht aan en laat ook de ministeriële regeling door de RCE toetsen op de uitvoerbaarheid/de uitvoeringslasten;
- De beslistermijn van acht weken is mogelijk niet altijd haalbaar in gevallen waar toestemming van een vlaggenstaat moet worden verkregen; In voorkomende gevallen zal de beslistermijn op grond van de Awb moeten worden opgeschort;
- Het is niet duidelijk hoe de RCE moet handelen als de toestemming van de vlaggenstaat uitblijft;
- de RCE acht het wenselijk om niet alleen voorafgaand en achteraf, zoals in de nota van toelichting wordt beschreven maar ook gedurende de loop van de ontheffing enige mate van toezicht op de activiteiten van de vrijwilligers uit te oefenen;

Nieuw artikel 2.7: Opgravingen door de Minister van Defensie

1. Aard en omvang van de doelgroep

Het nieuwe Artikel 2.7 BEa regelt een vrijstelling van de archeologische certificeringsplicht voor de bergingsactiviteiten van de Minister van Defensie. Het gaat hier om vliegtuigbergingen, het opgraven van oorlogsslachtoffers en het ruimen van niet gesprongen munitie. Zodoende worden de bergingsactiviteiten van de minister van Defensie in lijn met de Erfgoedwet gebracht. De uitvoering van de bergingsactiviteiten ligt bij de Stafofficier Vliegtuigberging, De Bergings- en Identificatiedienst en de Explosieve Opruimingsdienst.

2. Uitvoerbaarheid

Uitvoerende instanties en taakbeschrijving

⁶ NAS staat voor Nautical Archaeological Society. De NAS-certificering is internationaal erkend en kent vier niveau's. De LWAOW opleiding is door de NAS geaccrediteerd voor certificaat één t/m drie (<https://www.awn-archeologie.nl/2019/kennisbevordering-maritieme-archeologie-lwaow/>). De cursus is ook toegankelijk voor niet-leden.

Ten aanzien van de vrijstelling voor vliegtuigbergingen geldt een aantal voorwaarden, zodat rekening wordt gehouden met de archeologische waarden.

Ten eerste zijn op de vrijstelling voor vliegtuigbergingen de bepalingen van artikel 5.6 eerste en vierde lid van de Erfgoedwet (melding aanvang van de opgraving en rapportage binnen twee jaar na voltooiing van de opgraving) van toepassing verklaard. Het ministerie van Defensie heeft aangegeven deze bepalingen uitvoerbaar te achten.

Ten tweede is bepaald dat voorafgaande aan de vliegtuigbergingen een archeologische waardering van de vindplaats moet plaatsvinden. Deze waardering zal volgens een door OCW en Defensie vastgesteld protocol worden verricht, op basis waarvan een advies aan het bevoegd gezag zal worden uitgebracht.

Hoewel dit protocol nog niet is vastgesteld, is de globale lijn wel al bekend. Deze houdt in dat de RCE de archeologische waardering van de bergingslocatie zal uitvoeren. Vervolgens zullen OCW en Defensie gezamenlijk een advies voor het bevoegd gezag uitbrengen over de omgang met de archeologische waarden⁷. Het zal, conform de ambitie van het Nationaal programma vliegtuigbergingen⁸, om 3 tot 5 adviezen per jaar gaan.

De RCE beschikt over de deskundigheid voor het waarderen van archeologische vindplaatsen. Specifieke kennis en expertise ten aanzien van archeologie van WOII is bij de RCE beperkt aanwezig. Door de samenwerking met het ministerie van Defensie (in het bijzonder de stafofficier vliegtuigbergingen en het Nationaal Instituut voor Militaire Historie) en het betrekken van de expertise die beschikbaar is in het netwerk van de RCE, kan tot een goede archeologische waardering worden gekomen.

De inhoud van het protocol zal in meer detail invulling geven aan de opgedragen taak. De RCE geeft de volgende aspecten mee die, in het belang van de uitvoerbaarheid, in het protocol aan de orde zouden moeten komen:

- o het doel van het protocol
- o de rollen en taken van respectievelijk Defensie en OCW
- o de eisen aan de archeologische waardering (hierbij ligt het voor de hand dat de kwaliteitsnorm van de beroepsgroep, ofwel de KNA, wordt gevolgd)
- o de wijze van afstemming van de verschillende onderdelen van het advies tussen Defensie en OCW, inclusief de planning
- o de wijze waarop het advies aan de gemeente wordt uitgebracht

Gezien de relevantie voor de uitvoering, is het wenselijk dat op het definitieve protocol ook een uitvoeringstoets plaatsvindt.

Informatievoorziening tussen de ketenpartners

In het kader van het nog in te richten werkproces (zie onder) zal aandacht worden besteed aan de informatievoorziening tussen de betrokken instanties. Het betreft hier met name de RCE, de stafofficier Vliegtuigbergingen van Defensie en de desbetreffende gemeente(s). In het geval dat een vliegtuigberging buiten gemeentelijk ingedeeld gebied plaatsvindt, wordt ook Rijkswaterstaat betrokken.

Beschikt de organisatie over voldoende bevoegdheden?

Ja. De directeur van de RCE mag adviseren op het terrein van de archeologische monumentenzorg.

Is de organisatie op het gebied van de ICT voldoende toegerust?

Voor de uitvoering van dit onderdeel van het wijzigingsbesluit zijn geen extra ICT voorzieningen nodig.

In hoeverre zijn de voor de uitvoering benodigde werkprocessen voorhanden?

De RCE beschikt over werkprocessen voor diverse vormen van advisering. Een specifiek werkproces voor deze regeling zal plaatsvinden op basis van het definitieve protocol.

⁷ Binnen gemeentelijk ingedeeld gebied is het college van b&w het bevoegd gezag ten aanzien van vliegtuigbergingen. Daarbuiten (d.w.z. in de territoriale zee) gaat het Rijk hierover.

⁸ Nationaal programma berging vliegtuigwrakken met nog vermiste vliegers uit de Tweede Wereldoorlog, Tweede Kamer, vergaderjaar 2018-2019, 32156, nr. 96.

Wat zijn de ingeschatte kosten voor de uitvoering?

Uitgaande van vier vliegtuigbergingen per jaar, is berekend dat het archeologisch waarderen van de bergingslocaties en opstellen van de bijbehorende adviezen zal leiden tot een extra capaciteitsinzet van circa 100 uur. Als er voor gekozen wordt om voor de waardering en advisering (deels) externe expertise in te huren, zal er sprake zal zijn van 50 uur extra interne capaciteitsinzet en circa €25000 aan kosten voor inhuur.

De extra capaciteit en kosten worden als beperkt beoordeeld en kunnen binnen de bestaande capaciteit en middelen van de RCE worden opgevangen. De kosten worden proportioneel geacht.

3. Effecten en Risico's

Verwacht effect van de regeling

De verwachting is dat het uitbrengen van een archeologisch advies aan het bevoegd gezag, er voor zorgt dat het archeologisch belang structureel en integraal wordt meegewogen in de besluitvorming over de vliegtuigberging.

Risico's

- De verantwoordelijkheid voor archeologie is voor een aanzienlijk deel gedecentraliseerd en bij gemeenten neergelegd. Veel gemeenten hebben een eigen archeologiebeleid geformuleerd en beschikken over archeologische deskundigheid. Het is onwenselijk dat het waarderen van de bergingslocatie en het adviseren van het bevoegd gezag gebeurt zonder dat deze deskundigheid wordt betrokken.
Geadviseerd wordt om het gemeentelijk archeologiebeleid en de gemeentelijke expertise standaard te betrekken. Dit zou in het protocol kunnen worden geregeld.
- Het doen van archeologisch onderzoek bij een vliegtuigberging kan leiden tot hogere kosten. Dit is overigens geen direct effect van deze regeling, maar van de ruimtelijke wetgeving in zijn algemeenheid. De kosten voor archeologie worden momenteel niet uit de bestaande financiële regelingen voor vliegtuigbergingen vergoed. *Het valt te overwegen om de kosten voor archeologie in de financiële regelingen voor vliegtuigbergingen op te nemen.*
- Bij de vrijstelling voor het opgraven van oorlogsslachtoffers en het ruimen van munitie zijn geen bepalingen opgenomen ten aanzien van eventuele archeologische belangen. Met name oorlogsgraven kunnen ook van archeologische waarde zijn.
Het verdient derhalve de aanbeveling om ook bij de vrijstelling voor het opgraven van oorlogsslachtoffers het archeologisch belang te borgen.

Vatbaarheid van de regeling voor bezwaar en beroep

De uitvoering van dit onderdeel van de regeling is niet vatbaar voor bezwaar en beroep. Het betreft een generieke vrijstelling van de certificeringsplicht. De archeologische waardering en advisering aan het bevoegd gezag zijn geen besluiten in de zin van artikel 1:3 van de Awb.

4. De verwachte effecten voor de burgers

De regeling regelt een vrijstelling van de certificeringsplicht voor de Minister van Defensie en heeft geen effect op (het doenvermogen) van burgers.

5. Conclusies en aandachtspunten

De regeling wordt uitvoerbaar geacht. De RCE is, samen met het ministerie van Defensie, in staat de regeling uit te voeren. De kosten van de uitvoering zijn beperkt en worden als proportioneel beoordeeld.

Daarbij maakt de RCE nog wel de volgende aandachtspunten:

- Ten behoeve van een goede uitvoering zouden in het protocol Vliegtuigbergingen en Archeologie de volgende aspecten aan de orde moeten komen:
 - het doel van het protocol
 - de rollen en taken van respectievelijk Defensie en OCW

- de eisen aan de archeologische waardering (hierbij ligt het voor de hand dat de kwaliteitsnorm van de beroepsgroep, ofwel de KNA, wordt gevolgd)
 - de wijze van afstemming van de verschillende onderdelen van het advies tussen Defensie en OCW, inclusief de planning
 - de wijze waarop het advies aan de gemeente wordt uitgebracht
- Geadviseerd wordt om het gemeentelijk archeologiebeleid en gemeentelijke deskundigheid bij de waardering en advisering te betrekken. Dit zou in het protocol kunnen worden vastgelegd.
- Gezien het belang van het protocol voor de uitvoering is het wenselijk om het definitieve protocol aan een uitvoeringstoets te onderwerpen.
- De samenwerking tussen Defensie en RCE op dit vlak middels een of twee concrete casussen verder vorm te geven en te evalueren
- Het valt te overwegen om de kosten voor archeologie in de financiële regelingen voor vliegtuigbergingen op te nemen.
- Het verdient de aanbeveling om ook bij de vrijstelling voor het opgraven van oorlogsslachtoffers het archeologisch belang te borgen.

From: [redacted]
Sent: woensdag 12 april 2023 09:11:07
To: [redacted]
Cc:
Subject: RE: Aanvullende informatie Erfgoedwet

Beste [redacted]

Excuses, ik was een tijdje uitgeschakeld door ziekte.
Ik ga achter de stukken aan en zal ze z.s.m. naar jullie sturen.

Het Unesco-verdrag dat je aanhaalt is (nog) niet door Nederland geratificeerd. Het is ook niet ondertekend door Nederland na de totstandkoming.

Er is inderdaad een ministeriële regeling die onder dit besluit hangt, maar dat is nog een concept en aan verandering onderhevig.

Ik kan de laatste versie daarvan natuurlijk sturen met deze kanttekening erbij.

Met vriendelijke groet,

Van: [redacted]
Verzonden: vrijdag 7 april 2023 13:46
Aan: [redacted]
Onderwerp: Aanvullende informatie Erfgoedwet

Geachte [redacted]

In aanvulling op mijn vorige email m.b.t. tot het Besluit tot wijziging van het Besluit Erfgoedwet en of wij daar de nog de uitvoering- en handhavingstoets en de ATR van kunnen krijgen, heb ik nu nog een paar aanvullende vragen.

Bij dit Besluit is het UNESCO verdrag inzake de bescherming van het cultureel erfgoed onder water van toepassing, maar het is ons nog onduidelijk of dit verdrag ook door Nederland is getekend/geratificeerd? En verder vroegen wij ons af of er al een ministeriële regeling is die bij deze wijziging hoort?

Alvast bedankt!

Met vriendelijke groet,

De inhoud van dit bericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerden. Aan dit bericht kunnen geen rechten worden ontleend.
Op dit bericht is het e-mailprotocol van de Raad van State van toepassing.
Mocht u deze link niet kunnen openen, dan kunt u het e-mailprotocol lezen op de website van de Raad van State via 'Contact' en 'Post en e-mail'.

From: [redacted]
Sent: woensdag 12 april 2023 11:24:28
To: [redacted]
Cc: [redacted]
Subject: RE: Aanvullende informatie Erfgoedwet

Beste [redacted]

Veel dank. Het komt goed 😊.

Ik voeg als bijlage de laatste versie van de regeling toe.
Met de kanttekening dat dit nog een product in wording is.

De overige stukken volgen zsm.

Er is de intentie om toe te gaan treden tot het Unesco-verdrag, maar dat blijkt razend ingewikkeld te zijn. Van Omgevingswet perikelen tot internationaal strafrecht vragen, aanpassing van de Woo, tot strijdigheid met Europees recht. Het gaat kortom nog wel even duren. Maar de intentie is er wel.

Weet je zo voldoende?

Groeten,
[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: woensdag 12 april 2023 10:56
Aan: [redacted]
Onderwerp: RE: Aanvullende informatie Erfgoedwet

Beste [redacted]

Geen probleem, [redacted]

Graag ontvangen wij inderdaad de gevraagde stukken en indien mogelijk ook de ministeriele regeling. Naar aanleiding van deze informatie over het verdrag vroegen wij ons af of het dan wel de intentie is om dit te gaan ondertekenen/ratificeren en zo ja op welke termijn?

Alvast bedankt!

Met vriendelijke groeten,
[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: woensdag 12 april 2023 09:11
Aan: [redacted]
Onderwerp: RE: Aanvullende informatie Erfgoedwet

Beste [redacted]

Excuses, [redacted]
Ik ga achter de stukken aan en zal ze z.s.m. naar jullie sturen.

Het Unesco-verdrag dat je aanhaalt is (nog) niet door Nederland geratificeerd. Het is ook niet ondertekend door Nederland na de totstandkoming.

Er is inderdaad een ministeriële regeling die onder dit besluit hangt, maar dat is nog een concept en aan verandering onderhevig.

Ik kan de laatste versie daarvan natuurlijk sturen met deze kanttekening erbij.

Met vriendelijke groet,
[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: vrijdag 7 april 2023 13:46
Aan: [redacted]
Onderwerp: Aanvullende informatie Erfgoedwet

Geachte 

In aanvulling op mijn vorige email m.b.t. tot het Besluit tot wijziging van het Besluit Erfgoedwet en of wij daar de nog de uitvoering- en handhavingstoets en de ATR van kunnen krijgen, heb ik nu nog een paar aanvullende vragen.

Bij dit Besluit is het UNESCO verdrag inzake de bescherming van het cultureel erfgoed onder water van toepassing, maar het is ons nog onduidelijk of dit verdrag ook door Nederland is getekend/geratificeerd? En verder vroegen wij ons af of er al een ministeriele regeling is die bij deze wijziging hoort?

Alvast bedankt!

Met vriendelijke groet,



De inhoud van dit bericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerden. Aan dit bericht kunnen geen rechten worden ontleend.

Op dit bericht is het [e-mailprotocol](#) van de Raad van State van toepassing.

Mocht u deze link niet kunnen openen, dan kunt u het e-mailprotocol lezen op de website van de Raad van State via [Contact](#) en [Post en e-mail](#).

De inhoud van dit bericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerden. Aan dit bericht kunnen geen rechten worden ontleend.

Op dit bericht is het [e-mailprotocol](#) van de Raad van State van toepassing.

Mocht u deze link niet kunnen openen, dan kunt u het e-mailprotocol lezen op de website van de Raad van State via [Contact](#) en [Post en e-mail](#).

Toelichting grondslagen

In dit document kunt u secties terugvinden die onleesbaar zijn gemaakt. Deze informatie is achterwege gelaten op basis van de wet open overheid (Woo). De letter die hierbij is vermeld correspondeert met de bijbehorende grondslag in onderstaand overzicht.

A	art. 5.1	lid 1 a	Openbaarmaking van deze informatie kan de eenheid van de Kroon in gevaar brengen
B	art. 5.1	lid 1 b	Openbaarmaking van deze informatie kan de veiligheid van de Staat schaden
C	art. 5.1	lid 1 c	Het betreft bedrijfs- en fabricagegegevens, die door natuurlijke personen of rechtspersonen vertrouwelijk aan de overheid zijn meegedeeld
D	art. 5.1	lid 1 d	Het betreft persoonsgegevens als bedoeld in paragraaf 3.1 onderscheidenlijk paragraaf 3.2 van de Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming
E	art. 5.1	lid 2 a	Het belang van openbaarmaking weegt niet op tegen het belang van de betrekkingen van Nederland met andere staten en met internationale organisaties
F	art. 5.1	lid 2 b	Het belang van openbaarmaking weegt niet op tegen de economische of financiële belangen van de Staat, andere publiekrechtelijke lichamen of bestuursorganen
G	art. 5.1	lid 2 c	Het belang van openbaarmaking weegt niet op tegen het belang van de opsporing en vervolging van strafbare feiten
H	art. 5.1	lid 2 d	Het belang van openbaarmaking weegt niet op tegen het belang van de inspectie, controle en toezicht door bestuursorganen
I	art. 5.1	lid 2 e	Het belang van openbaarmaking weegt niet op tegen het belang van de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen
J	art. 5.1	lid 2 f	Het belang van openbaarmaking weegt niet op tegen het belang van de bescherming van andere dan in art. 5.1 lid 1 sub c genoemde concurrentiegevoelige bedrijfs- en fabricagegegevens
K	art. 5.1	lid 2 g	Het belang van openbaarmaking weegt niet op tegen het belang van de bescherming van het milieu waar deze informatie betrekking op heeft
L	art. 5.1	lid 2 h	Het belang van openbaarmaking weegt niet op tegen het belang van de beveiliging van personen en bedrijven en het voorkomen van sabotage
M	art. 5.1	lid 2 i	Het belang van openbaarmaking weegt niet op tegen het belang van het goed functioneren van de Staat, andere publiekrechtelijke lichamen of bestuursorganen
N	art. 5.1	lid 4	Het belang van openbaarmaking weegt niet op tegen het belang dat de geadresseerde erbij heeft als eerste kennis te kunnen nemen van de informatie (tijdelijke beperking)
O	art. 5.1	lid 5	Openbaarmaking van deze informatie brengt een onevenredige benadeling toe aan een ander belang, niet zijnde een belang als genoemd in art. 5.1 de leden 1 en 2
P	art. 5.1	lid 6	Het betreft milieu-informatie waarvan de openbaarmaking achterwege blijft als het belang van art. 5.1 lid 1 sub c ernstig geschaad wordt en het algemene belang van openbaarheid niet opweegt tegen deze schade
Q	art. 5.2	lid 1	Persoonlijke beleidsopvattingen

From: [redacted]
Sent: donderdag 13 april 2023 11:36:34
To: [redacted]
Cc: [redacted]
Subject: RE: Aanvullende informatie Erfgoedwet

Beste [redacted]

Hierbij de laatste versies van de uitvoeringstoets en het handhaafbaarheidstoets.
Ik zit nog achter de ATR aan. Ik weet niet zeker of zij ook een officiële reactie hebben gegeven.

Groeten,
[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: woensdag 12 april 2023 11:24
Aan: [redacted]
Onderwerp: RE: Aanvullende informatie Erfgoedwet

Beste [redacted]

Veel dank. Het komt goed 😊.

Ik voeg als bijlage de laatste versie van de regeling toe.
Met de kanttekening dat dit nog een product in wording is.

De overige stukken volgen zsm.

Er is de intentie om toe te gaan treden tot het Unesco-verdrag, maar dat blijkt razend ingewikkeld te zijn. Van Omgevingswet perikelen tot internationaal strafrecht vragen, aanpassing van de Woo, tot strijdigheid met Europees recht. Het gaat kortom nog wel even duren. Maar de intentie is er wel.

Weet je zo voldoende?

Groeten,
[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: woensdag 12 april 2023 10:56
Aan: [redacted]
Onderwerp: RE: Aanvullende informatie Erfgoedwet

Beste [redacted]

Geen probleem, [redacted]

Graag ontvangen wij inderdaad de gevraagde stukken en indien mogelijk ook de ministeriele regeling. Naar aanleiding van deze informatie over het verdrag vroegen wij ons af of het dan wel de intentie is om dit te gaan ondertekenen/ratificeren en zo ja op welke termijn?

Alvast bedankt!

Met vriendelijke groeten,
[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: woensdag 12 april 2023 09:11
Aan: [redacted]
Onderwerp: RE: Aanvullende informatie Erfgoedwet

Beste [redacted]

Excuses, [redacted]
Ik ga achter de stukken aan en zal ze z.s.m. naar jullie sturen.

Het Unesco-verdrag dat je aanhaalt is (nog) niet door Nederland geratificeerd. Het is ook niet ondertekend door Nederland na de totstandkoming.

Er is inderdaad een ministeriële regeling die onder dit besluit hangt, maar dat is nog een concept en aan verandering onderhevig.

Ik kan de laatste versie daarvan natuurlijk sturen met deze kanttekening erbij.

Met vriendelijke groet,

[Redacted signature]

Van: [Redacted] 

Verzonden: vrijdag 7 april 2023 13:46

Aan: [Redacted]

Onderwerp: Aanvullende informatie Erfgoedwet

Geachte heer/mevrouw [Redacted]

In aanvulling op mijn vorige email m.b.t. tot het Besluit tot wijziging van het Besluit Erfgoedwet en of wij daar de nog de uitvoering- en handhavingstoets en de ATR van kunnen krijgen, heb ik nu nog een paar aanvullende vragen.

Bij dit Besluit is het UNESCO verdrag inzake de bescherming van het cultureel erfgoed onder water van toepassing, maar het is ons nog onduidelijk of dit verdrag ook door Nederland is getekend/geratificeerd? En verder vroegen wij ons af of er al een ministeriele regeling is die bij deze wijziging hoort?

Alvast bedankt!

Met vriendelijke groet,

[Redacted signature] 

De inhoud van dit bericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerden. Aan dit bericht kunnen geen rechten worden ontleend.

Op dit bericht is het [e-mailprotocol](#) van de Raad van State van toepassing.

Mocht u deze link niet kunnen openen, dan kunt u het e-mailprotocol lezen op de website van de Raad van State via [Contact](#) en [Post en e-mail](#).

De inhoud van dit bericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerden. Aan dit bericht kunnen geen rechten worden ontleend.

Op dit bericht is het [e-mailprotocol](#) van de Raad van State van toepassing.

Mocht u deze link niet kunnen openen, dan kunt u het e-mailprotocol lezen op de website van de Raad van State via [Contact](#) en [Post en e-mail](#).

Toelichting grondslagen

In dit document kunt u secties terugvinden die onleesbaar zijn gemaakt. Deze informatie is achterwege gelaten op basis van de wet open overheid (Woo). De letter die hierbij is vermeld correspondeert met de bijbehorende grondslag in onderstaand overzicht.

A	art. 5.1	lid 1 a	Openbaarmaking van deze informatie kan de eenheid van de Kroon in gevaar brengen
B	art. 5.1	lid 1 b	Openbaarmaking van deze informatie kan de veiligheid van de Staat schaden
C	art. 5.1	lid 1 c	Het betreft bedrijfs- en fabricagegegevens, die door natuurlijke personen of rechtspersonen vertrouwelijk aan de overheid zijn meegedeeld
D	art. 5.1	lid 1 d	Het betreft persoonsgegevens als bedoeld in paragraaf 3.1 onderscheidenlijk paragraaf 3.2 van de Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming
E	art. 5.1	lid 2 a	Het belang van openbaarmaking weegt niet op tegen het belang van de betrekkingen van Nederland met andere staten en met internationale organisaties
F	art. 5.1	lid 2 b	Het belang van openbaarmaking weegt niet op tegen de economische of financiële belangen van de Staat, andere publiekrechtelijke lichamen of bestuursorganen
G	art. 5.1	lid 2 c	Het belang van openbaarmaking weegt niet op tegen het belang van de opsporing en vervolging van strafbare feiten
H	art. 5.1	lid 2 d	Het belang van openbaarmaking weegt niet op tegen het belang van de inspectie, controle en toezicht door bestuursorganen
I	art. 5.1	lid 2 e	Het belang van openbaarmaking weegt niet op tegen het belang van de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen
J	art. 5.1	lid 2 f	Het belang van openbaarmaking weegt niet op tegen het belang van de bescherming van andere dan in art. 5.1 lid 1 sub c genoemde concurrentiegevoelige bedrijfs- en fabricagegegevens
K	art. 5.1	lid 2 g	Het belang van openbaarmaking weegt niet op tegen het belang van de bescherming van het milieu waar deze informatie betrekking op heeft
L	art. 5.1	lid 2 h	Het belang van openbaarmaking weegt niet op tegen het belang van de beveiliging van personen en bedrijven en het voorkomen van sabotage
M	art. 5.1	lid 2 i	Het belang van openbaarmaking weegt niet op tegen het belang van het goed functioneren van de Staat, andere publiekrechtelijke lichamen of bestuursorganen
N	art. 5.1	lid 4	Het belang van openbaarmaking weegt niet op tegen het belang dat de geadresseerde erbij heeft als eerste kennis te kunnen nemen van de informatie (tijdelijke beperking)
O	art. 5.1	lid 5	Openbaarmaking van deze informatie brengt een onevenredige benadeling toe aan een ander belang, niet zijnde een belang als genoemd in art. 5.1 de leden 1 en 2
P	art. 5.1	lid 6	Het betreft milieu-informatie waarvan de openbaarmaking achterwege blijft als het belang van art. 5.1 lid 1 sub c ernstig geschaad wordt en het algemene belang van openbaarheid niet opweegt tegen deze schade
Q	art. 5.2	lid 1	Persoonlijke beleidsopvattingen

From: [redacted]
Sent: donderdag 13 april 2023 12:28:33
To: [redacted]
Cc: [redacted]
Subject: FW: Aanvullende informatie Erfgoedwet

Dag [redacted]

Hierbij de reactie van de ATR.
Kan je zo verder?

Groeten,
[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: donderdag 13 april 2023 11:37
Aan: [redacted]
Onderwerp: RE: Aanvullende informatie Erfgoedwet

Beste [redacted]

Hierbij de laatste versies van de uitvoeringstoets en het handhaafbaarheidstoets.
Ik zit nog achter de ATR aan. Ik weet niet zeker of zij ook een officiële reactie hebben gegeven.

Groeten,
[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: woensdag 12 april 2023 11:24
Aan: [redacted]
Onderwerp: RE: Aanvullende informatie Erfgoedwet

Beste [redacted]

Veel dank. Het komt goed 😊.

Ik voeg als bijlage de laatste versie van de regeling toe.
Met de kanttekening dat dit nog een product in wording is.

De overige stukken volgen zsm.

Er is de intentie om toe te gaan treden tot het Unesco-verdrag, maar dat blijkt razend ingewikkeld te zijn. Van Omgevingswet perikelen tot internationaal strafrecht vragen, aanpassing van de Woo, tot strijdigheid met Europees recht. Het gaat kortom nog wel even duren. Maar de intentie is er wel.

Weet je zo voldoende?

Groeten,
[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: woensdag 12 april 2023 10:56
Aan: [redacted]
Onderwerp: RE: Aanvullende informatie Erfgoedwet

Beste [redacted]

Geen probleem, [redacted]

Graag ontvangen wij inderdaad de gevraagde stukken en indien mogelijk ook de ministeriele regeling. Naar aanleiding van deze informatie over het verdrag vroegen wij ons af of het dan wel de intentie is om dit te gaan ondertekenen/ratificeren en zo ja op welke termijn?

Alvast bedankt!

Met vriendelijke groeten,



Van: [Redacted]

Verzonden: woensdag 12 april 2023 09:11

Aan: [Redacted]

Onderwerp: RE: Aanvullende informatie Erfgoedwet

Beste [Redacted]

Excuses, [Redacted]
Ik ga achter de stukken aan en zal ze z.s.m. naar jullie sturen.

Het Unesco-verdrag dat je aanhaalt is (nog) niet door Nederland geratificeerd. Het is ook niet ondertekend door Nederland na de totstandkoming.

Er is inderdaad een ministeriële regeling die onder dit besluit hangt, maar dat is nog een concept en aan verandering onderhevig.

Ik kan de laatste versie daarvan natuurlijk sturen met deze kanttekening erbij.

Met vriendelijke groet,

[Redacted]

Van: [Redacted]

Verzonden: vrijdag 7 april 2023 13:46

Aan: [Redacted]

Onderwerp: Aanvullende informatie Erfgoedwet

Geachte heer/mevrouw [Redacted]

In aanvulling op mijn vorige email m.b.t. tot het Besluit tot wijziging van het Besluit Erfgoedwet en of wij daar de nog de uitvoering- en handhavingstoets en de ATR van kunnen krijgen, heb ik nu nog een paar aanvullende vragen.

Bij dit Besluit is het UNESCO verdrag inzake de bescherming van het cultureel erfgoed onder water van toepassing, maar het is ons nog onduidelijk of dit verdrag ook door Nederland is getekend/geratificeerd? En verder vroegen wij ons af of er al een ministeriele regeling is die bij deze wijziging hoort?

Alvast bedankt!

Met vriendelijke groet,

[Redacted]

De inhoud van dit bericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerden. Aan dit bericht kunnen geen rechten worden ontleend.

Op dit bericht is het [e-mailprotocol](#) van de Raad van State van toepassing.

Mocht u deze link niet kunnen openen, dan kunt u het e-mailprotocol lezen op de website van de Raad van State via [Contact](#) en [Post en e-mail](#).

De inhoud van dit bericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerden. Aan dit bericht kunnen geen rechten worden ontleend.

Op dit bericht is het [e-mailprotocol](#) van de Raad van State van toepassing.

Mocht u deze link niet kunnen openen, dan kunt u het e-mailprotocol lezen op de website van de Raad van State via [Contact](#) en [Post en e-mail](#).

Toelichting grondslagen

In dit document kunt u secties terugvinden die onleesbaar zijn gemaakt. Deze informatie is achterwege gelaten op basis van de wet open overheid (Woo). De letter die hierbij is vermeld correspondeert met de bijbehorende grondslag in onderstaand overzicht.

A	art. 5.1	lid 1 a	Openbaarmaking van deze informatie kan de eenheid van de Kroon in gevaar brengen
B	art. 5.1	lid 1 b	Openbaarmaking van deze informatie kan de veiligheid van de Staat schaden
C	art. 5.1	lid 1 c	Het betreft bedrijfs- en fabricagegegevens, die door natuurlijke personen of rechtspersonen vertrouwelijk aan de overheid zijn meegedeeld
D	art. 5.1	lid 1 d	Het betreft persoonsgegevens als bedoeld in paragraaf 3.1 onderscheidenlijk paragraaf 3.2 van de Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming
E	art. 5.1	lid 2 a	Het belang van openbaarmaking weegt niet op tegen het belang van de betrekkingen van Nederland met andere staten en met internationale organisaties
F	art. 5.1	lid 2 b	Het belang van openbaarmaking weegt niet op tegen de economische of financiële belangen van de Staat, andere publiekrechtelijke lichamen of bestuursorganen
G	art. 5.1	lid 2 c	Het belang van openbaarmaking weegt niet op tegen het belang van de opsporing en vervolging van strafbare feiten
H	art. 5.1	lid 2 d	Het belang van openbaarmaking weegt niet op tegen het belang van de inspectie, controle en toezicht door bestuursorganen
I	art. 5.1	lid 2 e	Het belang van openbaarmaking weegt niet op tegen het belang van de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen
J	art. 5.1	lid 2 f	Het belang van openbaarmaking weegt niet op tegen het belang van de bescherming van andere dan in art. 5.1 lid 1 sub c genoemde concurrentiegevoelige bedrijfs- en fabricagegegevens
K	art. 5.1	lid 2 g	Het belang van openbaarmaking weegt niet op tegen het belang van de bescherming van het milieu waar deze informatie betrekking op heeft
L	art. 5.1	lid 2 h	Het belang van openbaarmaking weegt niet op tegen het belang van de beveiliging van personen en bedrijven en het voorkomen van sabotage
M	art. 5.1	lid 2 i	Het belang van openbaarmaking weegt niet op tegen het belang van het goed functioneren van de Staat, andere publiekrechtelijke lichamen of bestuursorganen
N	art. 5.1	lid 4	Het belang van openbaarmaking weegt niet op tegen het belang dat de geadresseerde erbij heeft als eerste kennis te kunnen nemen van de informatie (tijdelijke beperking)
O	art. 5.1	lid 5	Openbaarmaking van deze informatie brengt een onevenredige benadeling toe aan een ander belang, niet zijnde een belang als genoemd in art. 5.1 de leden 1 en 2
P	art. 5.1	lid 6	Het betreft milieu-informatie waarvan de openbaarmaking achterwege blijft als het belang van art. 5.1 lid 1 sub c ernstig geschaad wordt en het algemene belang van openbaarheid niet opweegt tegen deze schade
Q	art. 5.2	lid 1	Persoonlijke beleidsopvattingen

**Regeling van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van [datum],
nr. WJZ/174667(12248), houdende nadere regels voor archeologische opgravingen
(Regeling Erfgoedwet archeologie)**

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Gelet op de artikelen 3.1, eerste en tweede lid, en 2.5, vijfde en zesde lid, van het Besluit
Erfgoedwet archeologie;

Besluit:

Artikel 1. Begripsbepalingen

minister: de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap;

wet: Erfgoedwet

Artikel 2. Aanwijzing beoordelingsrichtlijn

Als de richtlijn, bedoeld in artikel 5.5, onderdeel b, van de Erfgoedwet worden aangewezen:

1. versie 4.1 van de Beoordelingsrichtlijn 4000 Archeologie, zoals gepubliceerd op de website van de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer, en
2. van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, van het deel Landbodems versie 4.1, de volgende onderdelen:
 - a. het Protocol 4001 Programma van eisen,
 - b. het Protocol 4002 Bureauonderzoek,
 - c. het Protocol 4003 Inventariserend veldonderzoek,
 - d. het Protocol 4004 Opgraven,
 - e. het Protocol 4006 Specialistisch onderzoek, en
 - f. het Protocol 4010 Depotbeheer.
3. van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, van het deel Waterbodems versie 4.1, de volgende onderdelen:
 - a. het Protocol 4001 Programma van eisen,
 - b. het Protocol 4002 Bureauonderzoek,
 - c. het Protocol 4103 Inventariserend veldonderzoek,
 - d. het Protocol 4104 Opgraven,
 - e. het Protocol 4006 Specialistisch onderzoek,
 - f. het Protocol 4107 Archeologische begeleiding, en
 - g. het Protocol 4010 Depotbeheer

Artikel 3. Aanvraagvereisten ontheffing onderwaterarcheologie

1. Een aanvraag voor een ontheffing als bedoeld in artikel 2.5, eerste lid, van het Besluit Erfgoedwet archeologie wordt ingediend met gebruikmaking van een aanvraagformulier.
2. Het aanvraagformulier wordt vastgesteld door de minister en gepubliceerd op www.cultureelerfgoed.nl.
3. De aanvraag bevat in ieder geval:
 - a. een projectplan;
 - b. de gedragscode van de vereniging;
 - c. de interne sancties die zijn verbonden aan het schenden van de gedragscode.
4. Voor het projectplan wordt het model gebruikt dat is gepubliceerd op www.cultureelerfgoed.nl.
5. Het projectplan bevat in ieder geval:
 - a. de aard en duur, en indien van toepassing de financiering, van de activiteiten, waaronder de gebruikte hulpmiddelen;
 - b. wanneer de activiteiten worden verricht;
 - c. het gebied waarvoor de ontheffing wordt aangevraagd;
 - d. welk lid van de vereniging de projectleider is;
 - e. het opleidingsniveau van de projectleider, dat tenminste een equivalent is van de Basiscursus Maritieme Archeologie; en

- f. een overzicht van de leden van de vereniging die deelnemen aan de versturende activiteiten, inclusief hun verantwoordelijkheden bij het project en hun archeologische opleiding;
- g. indien van toepassing, de wijze van samenwerking met musea en wetenschappelijke instellingen.

Artikel 4. Voorschriften ontheffing onderwaterarcheologie

1. De ontheffinghouder meldt, naast de eerste bevindingen op grond van artikel 5.6 van de wet, de archeologische vondsten binnen twee weken na het opgraven daarvan aan de minister.
2. De ontheffinghouder volgt aanwijzingen van de minister ten aanzien van de conservering op.
3. ~~Tijdens het verrichten van de activiteiten worden de regels inzake activiteiten gericht op cultureel erfgoed onder water, bedoeld in de bijlage van het op 2 november 2001 te Parijs tot stand gekomen verdrag inzake de bescherming van het cultureel erfgoed onder water in acht genomen.~~
4. De ontheffinghouder meldt voorafgaand aan de activiteiten deze bij de Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed door middel van een vaarplan en onder verwijzing naar de desbetreffende ontheffing.
5. Onverminderd het vierde lid worden activiteiten in de Noordzee tevens gemeld bij de Kustwacht.

Artikel 5. Weigeringsgronden ontheffing onderwaterarcheologie

De aanvraag kan worden afgewezen indien:

- a. het projectplan onvoldoende concreet is;
- b. niet aannemelijk is gemaakt dat de activiteiten op zodanige wijze worden uitgevoerd dat de verstoring van cultureel erfgoed onder water zo beperkt mogelijk blijft;
- c. in strijd met het bij of krachtens de wet bepaalde of de voorschriften van een eerdere ontheffing is gehandeld;
- d. activiteiten als bedoeld in artikel 5.1 van de wet, van een certificaathouder voorzien zijn op desbetreffende locatie;
- e. het college van burgemeester en wethouders, gedeputeerde staten, de minister van Infrastructuur en Waterstaat of een staat met een verifieerbare band met het desbetreffende cultureel erfgoed onder water bezwaren heeft; of
- f. voor de voorgenomen activiteiten een vergunning is vereist en deze niet is verleend.

Artikel 6. Gronden voor wijziging van de ontheffing

De ontheffing kan op verzoek of ambtshalve worden gewijzigd als gewijzigde omstandigheden of nieuwe informatie daartoe aanleiding geven.

Artikel 7. Gronden voor intrekking van de ontheffing

De ontheffing kan worden ingetrokken als:

- a. de ontheffinghouder in afwijking van de ontheffing handelingen verricht waarop het opgravingsverbod, bedoeld in artikel 5.1, eerste lid, van de Erfgoedwet, van toepassing is,
- b. de ontheffinghouder niet voldoet aan de aan de ontheffing verbonden verplichtingen,
- c. de ontheffinghouder onjuiste of onvolledige gegevens heeft verstrekt en de verstrekking van juiste of volledige gegevens tot weigering van de aanvraag om ontheffing zou hebben geleid,
- d. de ontheffing anderszins onjuist was en de ontheffinghouder dit wist of behoorde te weten, of
- e. de ontheffinghouder anderszins in strijd met het bij of krachtens de wet bepaalde handelt.

Artikel 8. Intrekking Besluit aanwijzing richtlijn op professionele wijze verrichten van opgravingen

Het Besluit van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van 2 juli 2016, nr. 1014109 houdende aanwijzing van de richtlijn, bedoeld in artikel 5.5, onderdeel b, van de Erfgoedwet, voor het op professionele wijze verrichten van opgravingen (Stcrt. 2016, 36440) wordt ingetrokken.

Artikel 9. Inwerkingtreding

Deze regeling treedt in werking met ingang van PM.

Artikel 10. Citeertitel

Deze regeling wordt aangehaald als: Regeling Erfgoedwet archeologie

Deze regeling zal met de toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.

De Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

[naam bewindspersoon]

Uitwerking

Reikwijdte ontheffing

- De ontheffing kan betrekking hebben op het meenemen van voorwerpen die acuut worden bedreigd, het meenemen van voorwerpen die dienen ter identificatie en/of op het verrichten van specifieke kleinere onderzoekshandelingen op een locatie, zoals beschreven in een in te dienen projectplan.
- De duur van de ontheffing is maximaal een jaar.
- De omvang van het gebied waarvoor de ontheffing geldt, is afhankelijk van het ingediende projectplan en de aard van de daarin beschreven activiteiten.
- De ontheffing heeft betrekking op de binnenwateren, de territoriale zee en de aansluitende zone (t/m 24 mijl). Na ratificatie van Unesco 2001 kan dit worden uitgebreid naar de EEZ.
- De ontheffing kan geen betrekking hebben op (voorbeschermde) rijks- provinciale of gemeentelijke monumenten.
- Ook oorlogsschepen vallen buiten de ontheffing, tenzij er expliciete toestemming is van de vlagstaat.
- Oorlogsschepen waarvan de vlagstaat onbekend is worden eerst getracht te identificeren zonder het wrak te beroeren. Het meenemen van een voorwerp ter identificatie is alleen toegestaan na expliciete toestemming van de minister van OCW.

Vereisten voor de aanvraag

- Voor het verkrijgen van een ontheffing moet een aanvraag worden ingediend bij de minister van OCW.
- De aanvrager is een vereniging die:
 - als statutair doel het behouden en beoefenen van archeologie heeft;
 - een gedragscode kent waarin ten minste is opgenomen dat leden zich zullen houden aan wet –en regelgeving; en waarin ook wordt ingegaan op hoe ethisch juist te handelen, bijvoorbeeld ten aanzien van oorlogsgraven of illegale handel en menselijke resten;
 - interne sancties verbindt aan het schenden van de gedragscode.
- In de aanvraag wordt duidelijk aangegeven welke leden van de vereniging in het veld verantwoordelijk zijn en wie als projectleider/duikteamleider optreedt.
- Uit de aanvraag blijkt dat de in het veld verantwoordelijke leden van de vereniging voldoende zijn opgeleid met oog op de voorgenomen activiteiten, minimaal equivalent Basis cursus Maritieme Archeologie.
-

Overige verplichtingen/algemene randvoorwaarden

- Het melden, rapporteren, documenteren en conserveren van vondsten (art. 5.6 en 5.4.1 Erfgoedwet) is verplicht (idem land).
- Na verlenen van de ontheffing wordt een onderzoeksmelding gedaan in Archis. De archeologische waarnemingen en vondsten in het kader van het onderzoek worden hierbinnen gemeld.
- Vrijwilligers dienen de vondsten zodanig aan te leveren dat degradatie zoveel mogelijk wordt voorkomen en een goede conservering mogelijk is.
- Bij de uitvoering van het project moet men zich houden aan de richtlijnen uit de Basis cursus Maritieme Archeologie.
- Meegenomen voorwerpen blijven eigendom van de eigenaar (depot, land, bedrijf etc.), maar kunnen in bruikleen worden gegeven, bijvoorbeeld bij de vinder, mits de vondsten zijn gemeld en de eigenaar daarmee instemt.
- Voorwaarde voor wat betreft de Noordzee is dat het vaarplan vooraf is gemeld aan de Kustwacht en Inspectie.
- Uiteraard moeten alle reguliere voorschriften die betrekking hebben op de gang van zaken op en onder water, bijvoorbeeld m.b.t. het duiken in vaargeulen, worden nageleefd.
- De RCE neemt een besluit over de projectaanvraag, gehoord de betrokken gemeente(n).

Gevolgen voor verenigingen

- Rechtsvorm aanpassen naar vereniging (bijv. STIMON)

- Gedragscode ontwikkelen of aanpassen (samen met OCW)
- Interne sanctieprocedure ontwikkelen
- Communicatie naar leden
- Aanvragen doen bij de RCE
- Conserveren opnemen in Basiscursus Maritieme Archeologie

6) Wat is je voorstel/wat is het beste instrument?

Het voorstel is om in het BEa de mogelijkheid te creëren voor de minister van OCW om onder voorwaarden een ontheffing op de certificeringsplicht te verlenen aan groepen vrijwilligers. De ontheffing kan betrekking hebben op het meenemen van voorwerpen die acuut worden bedreigd, het meenemen van voorwerpen die dienen ter identificatie en/of op het verrichten van specifieke kleinere onderzoekshandelingen op een locatie, zoals beschreven in een in te dienen projectplan. Voor een nadere uitwerking zie bijlage a) bij deze startnota. Over de uitvoering zullen nadere regels worden gesteld in een ministeriele regeling. Deze wordt opgesteld parallel aan het opstellen van de wijzigings-AMvB.

Vanwege de onder 3 a) beschreven opgave is in 2015 een pilot gestart met enkele groepen sportduikers (op de Noordzee, nabij Texel en in de Oosterschelde) om te verkennen waar ruimte mogelijk is. Onderdeel van deze pilots was dat, onder strikte voorwaarden, werd toegestaan dat objecten werden meegenomen van de bodem, indien dat nodig was voor identificatie van de vindplaats of indien vondsten anders ongezien verloren zouden gaan. Deze objecten dienden direct gemeld te worden bij de minister van OCW. De pilot is geëvalueerd. De uitkomsten zijn betrokken bij het vormgeven van bovenstaande uitzondering. De les was dat maatwerkafspraken de voorkeur hebben boven een meer generieke uitzondering (zoals die bijvoorbeeld voor metaaldetectie geldt). Dit heeft te maken met de grote verschillen tussen de vindplaatsen, maar ook met de verschillen die er bestaan tussen de groepen vrijwilligers.

Alternatieven voor een uitzonderingsbepaling zijn overwogen, zoals het inzetten op betere communicatie en kennisuitwisseling tussen vrijwilligers en professionals, maar hoewel dit zaken zijn die hoe dan ook zinvol zijn, veranderen deze niets aan het opgravingsverbod zoals dit nu bestaat.

Het voorstel heeft geen betrekking op Caribisch Nederland omdat de Erfgoedwet daar geen werking heeft.

Belangrijk is dat de ontheffing past binnen de randvoorwaarden die het Unesco verdrag ter bescherming van erfgoed onder water uit 2001 stelt. Op één onderdeel vergt dit een toelichting. In de regels 22 en 23 van de annex van het verdrag staat dat "activiteiten onder leiding en toezicht moeten staan van een gekwalificeerd onderwaterarcheoloog, met voor het project toepasselijke wetenschappelijke competenties" en dat ook "de overige leden van het projectteam de kwalificaties en competenties moeten hebben voor hun taak binnen het project".

Bij het vormgeven van de ontheffing wordt uitgegaan van proportionaliteit. De handelingen waarvoor toestemming verleend kan worden zijn zeer beperkt van aard. De vereiste kwalificaties en competenties moeten daar op aansluiten. Dit wordt vertaald door als voorwaarde te stellen dat men minimaal over een equivalent van het NAS1 certificaat beschikt.

Een gevolg van de keuze voor maatwerkafspraken is dat de verschillen tussen de omgang met vrijwilligers op land (bijvoorbeeld metaaldetectie) en op het water groter worden. Dit onderscheid wordt gerechtvaardigd door de specifieke omstandigheden bij maritiem erfgoed wat betreft de aard van de vindplaatsen, de samenstelling van de groepen en de mogelijkheden tot het uitoefenen van toezicht. De optie om de aanpak die nu voor maritieme vrijwilligers wordt ontwikkeld ook op het land toe te passen is evenmin wenselijk omdat de huidige werkwijze op het land door alle partijen wordt gedragen.

7) Wat zijn de gevolgen?

Verenigingen

- Rechtsvorm aanpassen naar vereniging (bijv. STIMON)
- Gedragscode ontwikkelen of aanpassen (samen met OCW)
- Interne sanctieprocedure ontwikkelen
- Communicatie naar leden
- Aanvragen doen bij de RCE
- Conserveren opnemen in Basiscursus Maritieme Archeologie

RCE

- Ontwikkelen aanvraagprocedure ontheffing
- Beoordelen aanvragen en verlenen van ontheffingen
- Aanspreekpunten voor vrijwilligers
- Langs gaan bij groepen op locatie
- Actieve rol in communicatie en contact met vrijwilligers (oa. cursussen, bijeenkomsten -> zie maritiem programma binnenland)
- Laagdrempelig melden door vrijwilligers moet goed werken.
- Communicatie met andere landen en betrokken rijkspartners

Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed (Inspectie)

- Ontvangt afschriften van verleende ontheffingen en projectplannen
- Informatie-uitwisseling Kustwacht
- Onderneemt actie in verdachte situaties

Openbaar ministerie (OM)

- Samenwerking met de Inspectie en vervolging wanneer aan de orde.

Gemeenten en provincies

- Afstemming met RCE over aanvragen
- Deponering vondstmateriaal

Beide zaken gelden met name voor gemeenten en provincies met veel water zoals de Waddenzeegemeenten, IJsselmeergemeenten, Zeeuwse gemeenten en de kustprovincies.

Kustwacht

- Over het melden van vaarplannen op de Noordzee en over het delen van informatie over wraklocaties moeten nieuwe afspraken gemaakt worden.

Bijlage a)

Reikwijdte ontheffing

- De ontheffing kan betrekking hebben op het meenemen van voorwerpen die acuut worden bedreigd, het meenemen van voorwerpen die dienen ter identificatie en/of op het verrichten van specifieke kleinere onderzoekshandelingen op een locatie, zoals beschreven in een in te dienen projectplan.
- De duur van de ontheffing is maximaal een jaar.
- De omvang van het gebied waarvoor de ontheffing geldt, is afhankelijk van het ingediende projectplan en de aard van de daarin beschreven activiteiten.
- De ontheffing heeft betrekking op de binnenwateren, de territoriale zee en de aansluitende zone (t/m 24 mijl). Na ratificatie van Unesco 2001 kan dit worden uitgebreid naar de EEZ.
- De ontheffing kan geen betrekking hebben op (voorbeschermde) rijks- provinciale of gemeentelijke monumenten.
- Ook oorlogsschepen vallen buiten de ontheffing, tenzij er expliciete toestemming is van de vlagstaat.
- Oorlogsschepen waarvan de vlagstaat onbekend is worden eerst getracht te identificeren zonder het wrak te beroeren. Het meenemen van een voorwerp ter identificatie is alleen toegestaan na expliciete toestemming van de minister van OCW.

Vereisten voor de aanvraag

- Voor het verkrijgen van een ontheffing moet een aanvraag worden ingediend bij de minister van OCW.
- De aanvrager is een vereniging die:
 - als statutair doel het behouden en beoefenen van archeologie heeft;
 - een gedragscode kent waarin ten minste is opgenomen dat leden zich zullen houden aan wet –en regelgeving; en waarin ook wordt ingegaan op hoe ethisch juist te handelen, bijvoorbeeld ten aanzien van oorlogsgraven of illegale handel;
 - interne sancties verbindt aan het schenden van de gedragscode.
- In de aanvraag wordt duidelijk aangegeven welke leden van de vereniging in het veld verantwoordelijk zijn en wie als projectleider/duikteamleider optreedt.
- Uit de aanvraag blijkt dat de in het veld verantwoordelijke leden van de vereniging voldoende zijn opgeleid met oog op de voorgenomen activiteiten, minimaal equivalent Basis cursus Maritieme Archeologie.

Overige verplichtingen/algemene randvoorwaarden

- Het melden, rapporteren, documenteren en conserveren van vondsten (art. 5.6 en 5.4.1 Erfgoedwet) is verplicht (idem land).
- Na verlenen van de ontheffing wordt een onderzoeksmelding gedaan in Archis. De archeologische waarnemingen en vondsten in het kader van het onderzoek worden hierbinnen gemeld.
- Vrijwilligers dienen de vondsten zodanig aan te leveren dat degradatie zoveel mogelijk wordt voorkomen en een goede conservering mogelijk is.
- Bij de uitvoering van het project moet men zich houden aan de richtlijnen uit de Basis cursus Maritieme Archeologie.
- Meegenomen voorwerpen blijven eigendom van de eigenaar (depot, land, bedrijf etc.), maar kunnen in bruikleen worden gegeven, bijvoorbeeld bij de vinder, mits de vondsten zijn gemeld en de eigenaar daarmee instemt.
- Voorwaarde voor wat betreft de Noordzee is dat het vaarplan vooraf is gemeld aan de Kustwacht en Inspectie.
- Uiteraard moeten alle reguliere voorschriften die betrekking hebben op de gang van zaken op en onder water, bijvoorbeeld m.b.t. het duiken in vaargeulen, worden nageleefd.
- De RCE neemt een besluit over de projectaanvraag, gehoord de betrokken gemeente(n).

Toelichting

Algemeen

Artikelsgewijs

Artikel 1

In dit artikel zijn enkele begripsomschrijvingen opgenomen.

Artikel 2

Dit artikel is (in aangepaste vorm) overgenomen uit het Besluit aanwijzing richtlijn op professionele wijze verrichten van opgravingen. Deze regeling wordt ingetrokken (zie artikel 8).

Artikel 3

In dit artikel zijn de vereisten opgenomen waar een aanvraag aan moet voldoen voor ontheffing op grond van artikel 2.5, eerste lid, van het Besluit Erfgoedwet archeologie. Hierbij wordt opgemerkt dat het doen van een aanvraag In het eerste lid is bepaald dat de aanvraag wordt ingediend met gebruikmaking van een aanvraagformulier. Dit formulier wordt vastgesteld door de minister en gepubliceerd op www.cultureelerfgoed.nl (tweede lid). In het derde lid zijn in onderdelen a tot en met c opgenomen wat in elk geval onderdeel is van de aanvraag. In de gedragscode (onderdeel b) is in ieder geval opgenomen dat de leden van de vereniging zich zullen aan de wet- en regelgeving. De code moet verder ingaan op ethisch handelen rondom vondsten zoals oorlogsgraven of illegale handel. PM Wat moet er verder in de code staan? Het schenden van de interne code moet leiden tot interne sancties. Welke dat zijn kan bijvoorbeeld blijken uit het huishoudelijk reglement (onderdeel c). Het projectplan is een belangrijk onderdeel van de aanvraag (onderdeel a). Voor het projectplan moet ook een model worden gebruikt dat te vinden is op www.cultureelerfgoed.nl (vierde lid). In het vijfde lid is opgenomen wat in ieder geval in het projectplan moet staan (onderdelen a tot en met g). In onderdeel a wordt onder hulpmiddelen bedoeld met welke technische hulpmiddelen wordt gedoken en onderzocht (bijv. borstels). Het is niet de bedoeling dat hier zwaar materieel wordt ingezet zoals grijpers e.d. Daartoe is de ontheffing niet bedoeld. PM Toelichting beoordeling onderdeel e (Basiscursus Maritieme archeologie).

Artikel 4

In het eerste lid van dit artikel is bepaald dat op grond van artikel 5.6 van de Erfgoedwet de eerste bevindingen aan de minister moeten worden gemeld. PM Op welke wijze. Nader toelichten.. Indien de minister van oordeel is (op basis van de melding uit het eerste lid) dat het noodzakelijk is bepaalde vondsten te conserveren zal hij daartoe een aanwijzing geven. Deze aanwijzing bevat inhoudelijke voorschriften over de wijze waarop een vondst geconserveerd moet worden.